

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ILEGÁLNÍ OBCHODOVÁNÍ S VOLNĚ ŽIJÍCÍMI
ZVÍŘATY V KYBERPROSTORU**

Autor práce: Jonáš Rybák

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

**Forma studia: Prezenční Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA,
LL.M.**

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jonáš Rybák
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Prezenční
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Ilegální obchodování s volně žijícími zvířaty v kyberprostoru

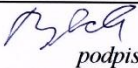
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Illegal Wildlife Trade in Cyberspace

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): prosinec 2024

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit výskyt ilegálního online obchodování s volně žijícími zvířaty v České republice a na základě získaných informací navrhnout preventivní opatření pro efektivní boj proti těmto aktivitám v rámci moderního digitálního prostředí. Vedlejším cílem práce je objasnit motivace spotřebitelů a identifikovat faktory, které mohou přispět k prevenci a ochraně ohrožených druhů.

Student: Jonáš Rybák	16. 1. 2025 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.	16. 1. 2025 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17. 1. 2025 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	17. 1. 2025 datum	 podpis
Rector: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	18. 2. 2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí(mu) bakalářské práce JUDr. Milanu Kocíkovi, MBA, LL.M. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

RYBÁK, J. Ilegální obchodování s volně žijícími zvířaty v kyberprostoru: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 89 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Klíčová slova: Ilegální, obchodování, zvířata, trestné činy v kyberprostoru

Bakalářské práce zkoumá ilegální online obchod s volně žijícími zvířaty, jeho organizaci, právní regulaci a dopady. V teoretické části se zaměřuje na historii a vymezení pojmů jako ilegální obchod se zvířaty, pojem zvíře a kyberprostor. Dále strukturu, dopadům tohoto obchodu a jeho právní regulaci. Praktická část kombinuje kvantitativní analýzu dostupných dat a kvalitativní výzkum formou polostrukturovaných rozhovorů s odborníky. Výsledkem bude vyhodnocení účinnosti současných právních nástrojů a preventivních opatření s cílem navrhnout možné způsoby jejich zlepšení.

ABSTRACT

RYBÁK, J. Illegal Trade in Wildlife in Cyberspace: Bachelor's Thesis. České Budějovice: College of European and Regional Studies, 2025. 89 pages. Thesis Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M

Key words: Illegal, trade, animals, cybercrime

The bachelor's thesis examines the illegal online trade in wild animals, its organization, legal regulation, and impacts. The theoretical part focuses on the history and definition of key concepts such as illegal wildlife trade, the term animal, and cyberspace. It also addresses the structure and consequences of this trade, as well as its legal framework. The practical part combines quantitative analysis of available data with qualitative research through semi-structured expert interviews. The outcome will be an evaluation of the effectiveness of current legal instruments and preventive measures, with the aim of proposing possible improvements.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení pojmů	11
2.1 Co je ilegální obchod	11
2.2 Obchod se zvířaty.....	11
2.3 Historický vývoj prostředí obchodu.....	15
2.3.1 Prehistorické období a starověké civilizace	15
2.3.2 První zoologické zahrady a systematický obchod s exotickými zvířaty.	16
2.3.3 Počátky regulace mezinárodního obchodu	16
2.3.4 Současná situace a nelegální obchod	17
2.3.5 Přesun obchodu do kyberprostoru.....	17
2.4 Pojem zvíře.....	18
2.4.1 Právní definice zvířete.....	18
2.4.2 Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.).....	19
2.5 Kyberprostor	20
3 Struktura obchodu a využívané praktiky.....	22
3.1.1 Lovci a sběrači	22
3.1.2 Prostředníci a pašeráci.....	23
3.1.3 Distributoři a překupníci	23
3.1.4 Koneční zákazníci	24
3.2 Předmět obchodu a motivace	25
3.2.1 Živí živočichové.....	25
3.2.2 Produkty a zboží pocházející z chráněných druhů	26
3.2.3 Tělesné části a biologické deriváty	26
4 Dopady ilegálního obchodu se zvířaty	28
4.1.1 Ekologické důsledky	28
4.1.2 Socioekonomické důsledky.....	28
4.1.3 Zdravotní důsledky.....	28
4.1.4 Právní a institucionální důsledky	29
5 Právní úprava ilegálního obchodu se zvířaty	30
5.1 Právní úprava v Evropské unii	31
5.2 Právní úprava ČR k ochraně druhů a dozorové instituce.....	32
5.2.1 Zákon č. 100/2004 Sb.	32
5.2.2 Celní správa České republiky	33
5.2.3 Trestní zákon.....	35

5.2.4	Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.....	37
5.2.5	Akční plán	38
6	Nástroje pro potírání ilegálního obchodování se zvířaty	39
6.1	Mezinárodní právní a administrativní rámce	39
6.2	Vyšetřovací a vymáhací nástroje	39
6.3	Preventivní a vzdělávací iniciativy	40
6.4	Nástroje boje proti nelegálnímu obchodu s chráněnými druhy v digitálním prostoru	40
7	Výzkumné šetření.....	43
7.1	Výzkumné metody	43
7.2	Cíl a výzkumné otázky	44
7.3	Analýza dat.....	45
7.3.1	Statistiky nelegálně obchodovaných zvířat.....	48
7.3.2	Statistiky rizik platforem a formy inzerce.....	58
7.3.3	Nejefektivnější opatření v boji proti online obchodu s volně žijícími zvířaty a ohroženými druhy	62
7.4	Vyhodnocení analýzy dat.....	69
7.5	Vyhodnocení rozhovorů.....	70
	Diskuze.....	72
	Závěr	75
	Seznam použitých zdrojů	78
	Seznam zkratk	83
	Seznam tabulek a grafů	84

Úvod

Příroda představuje komplexní ekosystém, jehož rovnováha byla formována během milionů let evoluce. Každý ekosystém funguje jako propojená síť vztahů mezi organismy a jejich prostředím, a přestože disponuje určitou schopností autoregulace, je extrémně citlivý na lidské zásahy. Antropogenní faktory, jako jsou odlesňování, znečištění, urbanizace a využívání přírodních zdrojů, vedou k nevratným ekologickým změnám.

Jedním z nejvýznamnějších dopadů lidské činnosti je nelegální obchod s volně žijícími zvířaty. Tento fenomén nejenže ohrožuje biodiverzitu, ale také destabilizuje ekosystémy a má negativní sociální a ekonomické dopady. Kromě ekologických důsledků je nelegální obchod se zvířaty propojen s organizovaným zločinem, korupcí a porušováním mezinárodních úmluv. Je proto nutné zabývat se touto problematikou systematicky a hledat účinné legislativní a exekutivní strategie pro její eliminaci.

V posledních desetiletích došlo k transformaci tohoto obchodování v důsledku digitalizace a rozvoje internetu. Online platformy, sociální sítě a anonymní tržiště na „darkwebu“ (skrytá, anonymní část internetu) usnadňují distribuci ohrožených druhů a komplikují monitoring a regulaci této nelegální činnosti. Tradiční metody vymáhání práva se v digitálním prostředí ukazují jako nedostatečné, což vyžaduje nové strategie a úroveň spolupráce mezi mezinárodními organizacemi, vládami a vědeckou komunitou.

Teoretická část práce je rozdělena na šest kapitol. Obsahem první kapitoly je cíl a metodika této bakalářské práce. V druhé kapitole se práce věnuje pojmům jako ilegální obchod, obchod se zvířaty a jeho historický vývoj, pojem zvíře a kyberprostor. Třetí kapitola rozebírá strukturu, praktiky a předmět obchodu. Obsahem čtvrté kapitoly jsou důsledky této problematiky. Pátá kapitola se věnuje platné legislativě, institucím a orgánům na mezinárodním poli, v rámci Evropy a na půdě České republiky, které tuto problematiku upravují. Poslední, šestá kapitola analýza dynamiky a důsledků takového obchodu.

V praktické části této bakalářské práce budou stanoveny otázky a proveden výzkum. Výzkum se zaměří na výskyt ilegálního obchodu se zvířaty v kyberprostoru na území České republiky. Na základě provedené analýzy budou zodpovězeny otázky a v samotném závěru budou navržena vlastní řešení.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit výskyt ilegálního online obchodování s volně žijícími zvířaty v České republice a na základě získaných informací navrhnout preventivní opatření pro efektivní boj proti těmto aktivitám v rámci moderního digitálního prostředí. Vedlejším cílem práce je objasnit motivace spotřebitelů a identifikovat faktory, které mohou přispět k prevenci a ochraně ohrožených druhů.

Pro naplnění cílů práce je využita kombinace teoretického a empirického výzkumu. Teoretická část této práce se věnuje podrobnému rozboru této problematiky. Nejprve vymezí pojmy jako je ilegální obchod, obchod se zvířaty, který bude doplněn o historický vývoj jeho prostředí od prehistorických civilizací až po přesun do kyberprostoru, pojem zvíře a následně pojem kyberprostor.

Další část je věnována struktuře obchodu společně s praktikami, které tito spotřebitelé užívají a předmětem obchodu neboli s jakým zbožím je obchodováno. Následně budou a důsledky takového obchodu. Práce se dále zabývá nejvýznamnějšími právními listinami, na mezinárodním poli, v rámci Evropy a poté na půdě České republiky, kde jsou uvedeny zákony, které tuto problematiku upravují a instituce, orgány, které slouží ke kontrole dodržování těchto zákonů. Pozornost je věnována také hlavním prostředkům k potírání ilegálního obchodování se zvířaty. V této části bude práce vycházet z odborné literatury, zákonů, dostupných dat a odborných studií.

Praktická část této bakalářské práce bude realizována kombinací kvantitativního a kvalitativního výzkumu. V první části výzkumu bude využita metoda analýzy statistických dat ke zkoumání výskytu ilegálního online obchodu s volně žijícími živočichy v kyberprostoru České republiky. Cílem této analýzy bude identifikovat způsoby organizace tohoto obchodování a nástroje používané k jeho odhalování. Ve druhé fázi budou provedeny polostrukturované rozhovory s odborníky, zaměřené na jejich zkušenosti s účinností preventivních opatření a právních nástrojů v praxi. Výsledkem bude doplnění kvantitativních dat o kvalitativní vzhled a návrh opatření ke zlepšení prevence a odhalování této trestné činnosti.

2 Vymezení pojmů

2.1 Co je ilegální obchod

Ilegální obchod označuje skupinu hospodářských aktivit, jež se odehrávají v rozporu s platnými právními normami státu nebo mezinárodního práva. Tyto aktivity mohou zahrnovat nelegální výrobu, distribuci, nákup či prodej zboží a služeb, které jsou buď přímo zakázány, nebo jejichž nakládání je právně upraveno tak, že jejich porušení znamená nedodržení stanovených pravidel.

Ilegální obchod se uskutečňuje jak na neformálních trzích, které operují mimo právní rámec, tak i v rámci oficiálních ekonomických struktur, kde dochází k obcházení předpisů, daňových povinností nebo kontrolních mechanismů. Typickým rysem těchto transakcí je právní nejistota – zúčastněné osoby se nemohou dovolávat ochrany či řešení sporů prostřednictvím legitimních institucí.

Tento fenomén má rozsáhlé dopady na ekonomiku i společnost: destabilizuje legální trhy, narušuje férovou soutěž, ohrožuje veřejné zdraví a bezpečnost, a často souvisí s činností organizovaných zločineckých struktur. Podrývá rovněž důvěru v právní stát a efektivitu veřejné správy. Ilegální obchod je zároveň velmi rozmanitý a strukturálně složitý – zahrnuje jak tradiční formy, jako je pašování či obchod s omamnými látkami, tak i novodobé formy kriminality, jako je nelegální těžba přírodních zdrojů či obchod s chráněnými druhy.

V mnoha případech dochází k prolínání legálních a nelegálních prvků, což činí jeho identifikaci i potírání značně náročným. Reakce na tuto problematiku vyžaduje součinnost na národní i mezinárodní úrovni. Efektivní opatření zahrnují zpřísnění legislativních rámců, posílení institucionální kapacity a mezinárodní spolupráce, využití moderních technologií při monitorování toků zboží a financí a zvyšování informovanosti veřejnosti. Boj proti ilegálnímu obchodu tak představuje nejen právní a ekonomickou výzvu, ale také klíčovou otázku udržitelnosti a bezpečnosti v globalizovaném světě.¹

2.2 Obchod se zvířaty

Legální obchodování se zvířaty je zásadní činnost, která však musí probíhat v souladu se zákony a mezinárodními dohodami, například Úmluvou CITES. Obchodování, které je za hranicemi těchto zákonů a dohod jako neoprávněné pašování, prodej nebo distribuce chráněných druhů či jejich částí bez řádných povolení představuje

závažný problém, který má ničivý dopad na přírodní prostředí. Tento nelegální trh ohrožuje biodiverzitu, poškozuje ekosystémy a zároveň představuje riziko pro lidské zdraví, například přenosem nemocí zvířat na lidi.²

Obchod s volně žijícími organismy má rovněž významné socio-ekonomické aspekty. V mnoha oblastech světa poskytuje obživu místním komunitám, vytváří pracovní příležitosti a přispívá k hrubému domácímu produktu. Nicméně ekonomické přínosy nejsou vždy rovnoměrně rozděleny – většina zisků často končí uprostřed nebo na konci dodavatelského řetězce, zatímco lidé na jeho počátku mívají minimální podíl na výnosech.³

Podle zprávy CITES „*World Wildlife Trade Report 2022*“ je do obchodu s ohroženými druhy zapojeno 184 států a území, což dokládá globální povahu problému a nezbytnost mezinárodní spolupráce. Úmluva CITES reguluje obchod s téměř 40 000 druhy rostlin a živočichů, přičemž mezi lety 2011–2020 bylo v mezinárodním obchodě zaznamenáno více než 12 000 druhů, tedy 58 % chráněných živočichů a 28 % rostlin. Část těchto druhů je chráněna preventivně kvůli riziku zneužití.

Za uvedené období bylo obchodováno přes 82 milionů živočichů a 279 milionů kilogramů rostlinných a živočišných produktů, z nichž přibližně 18 % pocházelo z volné přírody. Geograficky dominují Asie (37 % exportu, 31 % importu) a Evropa (34 % exportu, 38 % importu). Roční hodnota nelegálního obchodu s volně žijícími druhy se odhaduje na 7–23 miliard USD, což z něj činí jednu z nejziskovějších forem organizovaného zločinu po obchodu s drogami, zbraněmi a lidmi. Legální obchod s produkty regulovanými CITES dosahuje 11,1 miliardy USD ročně, přičemž celkový legální obchod s volně žijícími organismy včetně druhů mimo CITES dosahuje až 220 miliard USD. Největší hodnotu představuje obchod se dřevem, mezi živočichy dominují plazi (zejména krokodýli) a ryby (zejména jeseteři kvůli kaviáru).⁴

Dopady nelegálního obchodu na druhy a ekosystémy jsou značné. Dochází k výraznému úbytku populací, narušení ekologické rovnováhy a zvyšuje se riziko vyhynutí

² MÜLLEROVÁ, Hana a STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu. Společnost* (Academia). Praha: Academia, 2013. s. 22. ISBN 978-80-200-2317-9.

³ CITES Secretariat. *World Wildlife Trade Report 2022*. Geneva, Switzerland. s. 41. [cit. 2025-05-6]. Dostupné z: https://cites.org/sites/default/files/common/docs/Trade_Report_for_CITES_CoP19.pdf.

⁴ CITES Secretariat. *World Wildlife Trade Report 2022*. Geneva, Switzerland. s. 3-10. [cit. 2025-05-6]. Dostupné z: https://cites.org/sites/default/files/common/docs/Trade_Report_for_CITES_CoP19.pdf.

mnoha druhů. Naopak dobře řízený a transparentní legální obchod může mít pozitivní vliv – například pomoci stabilizovat nebo dokonce zvýšit stavy určitých druhů a přispět k ochraně jejich přirozených stanovišť.⁵

Nejčastější příčinou zadržení nelegálních zásilek bývá absence platného povolení dle CITES – téměř 70 % všech případů. K dalším problémům patří neznalost platných předpisů, vysoké náklady na získání oprávnění nebo nedostatek legálních obchodních alternativ. Klíčem k omezení nelegálního obchodu je tedy efektivní vymáhání práva, mezinárodní spolupráce a zároveň zjednodušení administrativních procesů pro legální aktéry na trhu.⁶

Podle Červeného seznamu Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN), který pravidelně sleduje stav ohrožených druhů, je celosvětově více než 47 000 druhů rostlin a živočichů v ohrožení. Aktuální data z roku 2025 ukazují, že IUCN Červený seznam obsahuje více než 166 000 hodnocených druhů, z nichž přibližně 44 000 až 47 000 druhů je klasifikováno v kategoriích zranitelných, ohrožených či kriticky ohrožených. Z tohoto počtu je asi 12 % ptáků, 27 % savců, až 41 % obojživelníků, 21 % plazů a 26 % sladkovodních ryb zařazeno do kategorií zranitelných, ohrožených či kriticky ohrožených. Nelegální obchod značně urychluje úbytek těchto populací a významně zvyšuje nebezpečí jejich vyhynutí, což má vážné dopady na globální ekosystémy.⁷

Česká republika zaujímá v tomto nelegálním obchodu významnou pozici. V rámci legálního obchodu se každým rokem do České republiky dováží stále větší množství volně žijících živočichů, rostlin a produktů z nich pocházejících, často odebraných přímo z přírody. Tento trend může souviset s geografickou polohou České republiky, která funguje jako klíčová tranzitní země mezi východní a západní Evropou. Z tranzitní země v 90. letech se postupně stala i zemí cílovou s velmi silnou chovatelskou komunitou.⁸

⁵ CITES Secretariat. World Wildlife Trade Report 2022. Geneva, Switzerland. s. 17, 21, 26. [cit. 2025-05-6]. [cit. 2025-05-6]. Dostupné z: https://cites.org/sites/default/files/common/docs/_Trade_Report_for_CITES_CoP19.pdf.

⁶ CITES Secretariat. World Wildlife Trade Report 2022. Geneva, Switzerland. s. 63. Dostupné z: https://cites.org/sites/default/files/common/docs/_Trade_Report_for_CITES_CoP19.pdf.

⁷ The IUCN Red List of Threatened Species [online]. Gland: IUCN, 2025. [cit. 2025-05-7]. Dostupné z WWW: <https://www.iucnredlist.org/resources/summary-statistics>.

⁸ KOPECKÁ, Mahulena. Černý trh s exotickými zvířaty je problém i v Česku, státní správa by na to měla reagovat, myslí si expertka [online]. Investigace.cz, 11. 9. 2024. [cit. 2025-05-7]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/nelegalni-obchod-s-exotickymi-zviraty-je-v-cesku-problem/>.

"Proč jsou Češi tak vášniví chovatelé exotických zvířat? Asi to má historický kontext. Kvůli komunistickému režimu jsme 40 let nemohli cestovat, lidé se zaměřovali na chalupaření, zahrádkářství nebo právě chovatelství. Hledali si koníčky doma, což tu pořád přetrvává. Ve srovnání s jinými evropskými zeměmi je v Česku chovatelů opravdu hodně. Je u nás také hodně lovců, to zase souvisí s tradicí myslivosti – Češi často jezdí i na lovecké safari. V asijských zemích se v poslední době sice lovecké trofeje také objevují, ale převažuje tam spíš tradiční medicína, která pro Čechy není zajímavá. Každý kout světa má zkrátka svá specifika a s tím může souviset i obchod s ohroženými druhy.⁹

Přesto však hlavním faktorem zůstává obchodní využívání přírodních zdrojů, které představuje druhou největší hrozbu pro biodiverzitu, hned po destrukci přirozených stanovišť. Rostoucí poptávka na mezinárodních trzích, spojená s rozvojem globalizace, přispěla k intenzivnímu využívání přírody, čímž se existence mnoha druhů stala vážně ohroženou.

V roce 1973 byla ve Washingtonu přijata mezinárodní dohoda, jejímž cílem bylo omezit neúměrné využívání přírodních druhů prostřednictvím mezinárodního obchodu. Tato dohoda, známá pod zkratkou CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin), vstoupila v platnost v červenci roku 1975. Od té doby představuje jeden z klíčových právních nástrojů, který se využívá k ochraně druhů ohrožených nadměrným obchodováním, jež by mohlo vést k jejich vyhynutí.¹⁰

Výše zmiňovaný zájmový chov, který se postupem let rozšířil nejen v České republice, je dalším významným faktorem ohrožujícím biologickou rozmanitost živočišných druhů. Jedná se o situace, kdy samotní chovatelé vytvářejí poptávku po exotických druzích zvířat, čímž nepřímo podporují nelegální obchod. Zvířata jsou často odchytávána přímo ve volné přírodě a následně určena pro soukromé chovy. Vzhledem k vysoké hodnotě těchto zvířat na černém trhu nebývá problém najít kupce ochotného zaplatit i značně vysoké částky. V rámci obchodu s exempláři spadajícími pod ochranu CITES je nejčastějším předmětem přepravy živá fauna a flóra. Ačkoliv v posledních

⁹ KOPECKÁ, Mahulena. Černý trh s exotickými zvířaty je problém i v Česku, státní správa by na to měla reagovat, myslí si expertka [online]. Investigace.cz, 11. 9. 2024 [cit. 2025-05-07]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/nelegalni-obchod-s-exotickymi-zviraty-je-v-cesku-problem/>.

¹⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související*: komentář. Praha: Linde, 2005. s. 11. ISBN 80-720-1512-5.

letech roste i počet importovaných neživých produktů živočišného či rostlinného původu, živá zvířata zůstávají dominantním artiklem. Mezi nejčastěji obchodované druhy patří papoušci, různé druhy plazů – zejména želvy, hadi a ještěři – a dále například drápkaté opice, exotické ptactvo nebo ozdobné akvarijní ryby.¹¹

Před koronavirem v letech 2015–2019 bylo z České republiky legálně exportováno na Blízký východ několik stovek živých dravců, převážně hybridů sokolů, sokolů stěhovavých a raroha velkého, především do Spojených arabských emirátů, Kuvajtu a Kataru, kde jsou využíváni pro sokolnictví. Tento export probíhá pod přísnou kontrolou CITES a příslušných orgánů, přičemž většina ptáků pochází z umělých chovů.¹²

2.3 Historický vývoj prostředí obchodu

Obchod s volně žijícími živočichy provází lidstvo od pravěku a v průběhu tisíciletí procházel výraznými proměnami od základního zdroje obživy přes symbol společenského postavení až po současný globální fenomén s významnými dopady na biodiverzitu planety.

2.3.1 Prehistorické období a starověké civilizace

Lov byl pro člověka klíčovým prostředkem přežití již od dob Homo ergaster (před 1,9–1,4 miliony let). Důkazy o této činnosti nacházíme v podobě primitivních zbraní či jeskynních maleb. Zvířata poskytovala potravu, kůži na oděvy i kosti k výrobě nástrojů. Zatímco lov měl praktický účel, cílený chov exotických zvířat v zajetí se objevil až před 4–5 tisíci lety, zejména v Číně a Egyptě. Sloužil jako symbol prestiže či součást náboženských obřadů. V Mezopotámii byli chováni např. sloni a opice, v Číně vznikaly kolem 1000 př. n. l. rozsáhlé chovy různých druhů. V antickém Řecku měl lov i vojenský výcvikový význam, v římské říši byla divoká zvířata využívána v krvavých hrách, což vedlo ke vzniku prvních struktur obchodu s exotickými druhy.

¹¹ MÜLLEROVÁ, Hana a STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu. Společnost* (Academia). Praha: Academia, 2013. s. 30. ISBN 978-80-200-2317-9.

¹² PLESNÍK, Jan. International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora in the Czech Republic, European Union and Worldwide. *Ochrana přírody* [online]. 2023, roč. 78, č. 3. [cit. 2025-05-8]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/en/international-nature-conservation/international-trade-in-endangered-species-of-wild-fauna-and-flora-in-the-czech-republic-european-un/>.

Ve středověku se lov i obchod se zvěří začal regulovat. V českém prostředí je slovo „lovec“ doloženo již v 11. století, kdy panovník pořádal hony za pomoci lovecké družiny, pro kterou se budovaly hrady jako Křivoklát. Již ve 12. století byli poddaní nuceni k loveckým pracím. Současně vznikaly parádily – výstavní zahrady pro úzký okruh lidí, např. čínská Zahrada moudrosti (12. stol. př. n. l.). Od 16. století se chovy postupně otevíraly veřejnosti jako menagerie.

Zásadní legislativní krok představuje rozhodnutí Českého sněmu z roku 1573, které vázalo právo lovu na vlastnictví půdy a zavedlo opatření na ochranu zvěře – základy české myslivosti. Císař Ferdinand III. v roce 1641 prohlásil lov za výsadu šlechty, přičemž poddaní byli povinni se účastnit honů v rámci roboty. Tento výlučný přístup vyvolal nárůst pytláctví, motivovaného jak hladem, tak osobními důvody. Postihy byly kruté – od okamžité popravy, mrzačení, zašití do jelení kůže a rozsápání psy, až po smrt hnaním či podchlazením. Střelba na pytláky byla často legální stejně jako na divokou zvěř.¹³

2.3.2 První zoologické zahrady a systematický obchod s exotickými zvířaty

Skutečné zoologické zahrady začaly vznikat v Evropě v průběhu 18. a 19. století. Za nejstarší zoologickou zahradu je považována zoo ve Vídni, která byla od roku 1752 součástí paláce a v roce 1765 se otevřela i pro veřejnost. Následovaly zoologické zahrady v Londýně a Paříži, které odstartovaly nový koncept chovu exotických zvířat.

Tyto první zoologické zahrady se však značně lišily od současných. Zvířata byla často používána k jízdám účelům, krmena nevhodnou stravou a dovážena z volné přírody, kde byla pro účely zoologických zahrad odchyťována nebo překupována. Tento systematický odchyt zvířat z volné přírody pro zoologické zahrady a soukromé sbírky výrazně stimuloval mezinárodní obchod s exotickými druhy.¹⁴

2.3.3 Počátky regulace mezinárodního obchodu

Ve 20. století začal být problém nelegálního obchodu s volně žijícími druhy řešen jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni. Jedním z prvních významných kroků v této

¹³ HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti – historie, zvyky, tradice*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Druckvo, 2014. s. 8-12. ISBN 978-80-87668-13-9.

¹⁴ JANDA, Jiří. *ZOO: O zoologických zahradách a životě v nich*. Praha: Ústřední nakladatelství a knihkupectví učitelstva československého, 1927. s. 15-16.

oblasti byl Laceyho zákon z roku 1900 v USA, který zakazoval mezistátní přepravu volně žijících živočichů zabitých v rozporu se státními zákony.

Klíčovým milníkem v regulaci mezinárodního obchodu s ohroženými druhy bylo přijetí Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) v roce 1973. Tato mezinárodní dohoda stanovila podmínky pro legální obchod s ohroženými druhy a stala se zásadním nástrojem v boji proti nelegálnímu obchodu s volně žijícími živočichy.¹⁵

2.3.4 Současná situace a nelegální obchod

V současnosti představuje obchod s volně žijícími živočichy významný globální problém. Podle údajů Úřadu spojených národů pro drogy a kriminalitu patří nelegální obchod s volně žijícími živočichy, včetně nelegálního obchodu s tropickým dřevem, mezi celosvětově nejvýznamnější oblasti kriminality. Po obchodu s drogami, zbraněmi a lidmi jde o čtvrtý nejvýnosnější nelegální byznys s odhadovaným objemem v řádu desítek miliard dolarů ročně.¹⁶

2.3.5 Přesun obchodu do kyberprostoru

S rozvojem internetu a digitálních technologií se významná část obchodu s volně žijícími živočichy přesunula do kyberprostoru. Internetové platformy umožňují snadnější a anonymnější obchodování s nelegálními produkty z volně žijících živočichů. Zároveň sociální média mohou nepřímo podporovat nelegální obchod. *Darkweb* pak poskytuje přímo útočiště pro nejzávažnější formy nelegálního obchodu s ohroženými druhy.

V digitálním prostředí dochází k formování organizovaných kriminálních sítí, které zneužívají nedostatky v právní vymahatelnosti jednotlivých států. Tyto skupiny využívají online nástroje a další moderní metody k přepravě a distribuci nelegálního zboží. Mezi nejčastěji obchodované položky patří chráněné komodity, jako jsou například produkty ze slonoviny nebo rohy nosorožců. Výnosy z těchto aktivit bývají v některých případech využívány k financování činností teroristických organizací.¹⁷

15 STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související*: komentář. Praha: Linde, 2005. s. 11. ISBN 80-720-1512-5.

16 AOPK ČR. Obchod s exotikou [online]. [cit. 2025-05-10]. Dostupné z: <https://aopk.gov.cz/obchod-s-exotikou>.

17 BARILIK, Igor N. *Environmentální kriminologie: prostředí a jeho role při páčání kriminality*. Praha: Leges, 2015. s. 70–80. ISBN 978-80-7502-065-9.

2.4 Pojem zvíře

Podle Stanislava Komárka ve své knize Úvod do biologie (2008) jsou zvířata definována jako mnohobuněční organismy patřící do říše živočichů (Animala). Charakteristickými znaky zvířat jsou schopnost aktivního pohybu, kterou umožňují svaly a nervová soustava, a smyslové vnímání okolního prostředí prostřednictvím nervové soustavy reagující na podněty.

Dále se zvířata vyznačují v různé míře přítomností vědomí a citlivosti, tedy schopností reagovat nejen reflexně, ale také adaptivně, někdy dokonce s projevy vědomí. Tato definice má biologický charakter a zaměřuje se na základní životní projevy a systematickou klasifikaci organismů. Z tohoto hlediska je člověk považován za odlišnou kategorii a stojí mimo tuto základní klasifikaci živočichů.¹⁸

2.4.1 Právní definice zvířete

Zákon č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve svém třetím paragrafu definuje základní pojmy, které se v oblasti ochrany zvířat používají. Za zvíře se považuje každý živý obratlovec s výjimkou člověka, přičemž plody a embrya nejsou do této kategorie zahrnuty.

Volně žijícími zvířaty se rozumí druhy, jejichž populace je schopna dlouhodobé existence bez zásahu člověka, a to i tehdy, pokud jsou jednotliví jedinci chováni v zajetí. Naproti tomu zvířata v lidské péči jsou ta, která jsou zcela závislá na přímé péči člověka. Zvláštní skupinu tvoří hospodářská zvířata, jejichž chov je spojen s ekonomickým užitkem, ať už se jedná o produkci potravin, surovin nebo jiné podnikatelské účely. Sem patří například skot, prasata, ovce, drůbež, králíci, kožešinová zvířata či ryby, včetně geneticky modifikovaných forem.

Zájmová zvířata jsou chována především pro osobní potěšení či jako společníci člověka, bez primárního hospodářského účelu. Zákon dále vymezuje handicapovaná zvířata, která kvůli zranění nebo jinému znevýhodnění nejsou schopna samostatného života ve volné přírodě. Do kategorie zvířat vyžadujících zvláštní péči spadají druhy se specifickými biologickými nároky na zacházení či prostředí.

¹⁸ KOMÁREK, Stanislav. *Stručné dějiny biologie*. Praha: Academia, 2017. s. 54. ISBN 978-80-200-2737-5.

Samostatně jsou definována toulavá zvířata, která unikla z dohledu chovatele, a opuštěná zvířata, která byla záměrně ponechána bez péče. Zvláštní skupinu tvoří pokusná zvířata – živí obratlovci a hlavonožci určené k experimentálním účelům, včetně embryonálních stadií a larev, pokud lze předpokládat, že v pozdějším vývoji dojde k utrpení nebo poškození vlivem pokusu.¹⁹

2.4.2 Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.)

Občanský zákoník v paragrafu § 494 definuje zvíře jako smysly nadaného tvora.

„Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“²⁰

Současná právní úprava představuje významnou změnu v postavení zvířat v českém právním řádu. Zatímco dřívější normy (např. občanský zákoník z roku 1964) považovaly zvíře za věc, nový občanský zákoník výslovně stanoví, že „zvíře není věc“. Zvíře je specifickým objektem právních vztahů se zvláštním statutem – není věcí, ale ani osobou.

Toto ustanovení má převážně deklaratorní charakter, neboť zvířata nadále nejsou subjekty práva. Zákon uznává zvíře jako „smysly nadaného živého tvora“, čímž reflektuje vědecké poznatky a etické zásady ochrany zvířat. Vlastnické právo lze ke zvířeti nabýt např. smlouvou, děděním či přivlastněním; u nalezeného domácího zvířete činí lhůta pro nabytí vlastnictví dva měsíce.

Zvíře může být předmětem vlastnického práva, avšak ustanovení o věcech se na něj vztahují pouze tehdy, pokud to neodporuje jeho povaze jako živého tvora. Vlastník má právo zvíře držet, užívat a nakládat s ním, nesmí však jednat v rozporu se zákonem na ochranu zvířat – například zvíře týrat, opustit či jinak porušovat jeho přirozené potřeby. Opuštění je výslovně považováno za formu týrání.

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, § 3. In: Sbírka zákonů České republiky. 1992, částka 50, s. 1234–1245. [cit. 2025-04-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246#f1423176>.

²⁰ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 33, s. 1026–1365. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4580502>.

Vlastník odpovídá za škodu způsobenou zvířetem, i pokud nebylo pod jeho přímou kontrolou, a je povinen zajistit mu odpovídající péči, zabránit bolesti, utrpení a strádání. V právním posuzování je vždy nutné přihlížet k tomu, že se jedná o živého tvora.²¹

2.5 Kyberprostor

Kyberprostor představuje virtuální prostředí vytvořené globální počítačovou sítí, které umožňuje komunikaci, sdílení informací, obchodní transakce a digitální interakce napříč různými platformami. Zahrnuje nejen technologickou infrastrukturu (počítače, servery, síťové a telekomunikační prvky), ale také uživatelské identity, data a vzájemné interakce. Jde o komplexní, globální, decentralizovaný a interaktivní prostor, jenž není vázán fyzickými hranicemi, ale spíše logickým a virtuálním uspořádáním.²²

Kyberprostor hraje zásadní roli v rozvoji nelegálního obchodu s volně žijícími zvířaty. Díky anonymitě, globálnímu dosahu a snadné dostupnosti poskytuje efektivní prostředí pro organizovaný i individuální ilegální obchod. Dochází k přesunu obchodních aktivit z fyzických tržišť na digitální platformy, přičemž kyberprostor umožňuje obtížně sledovatelné a kontrolovatelné formy komunikace a transakcí.²³ V této souvislosti lze vymezit několik klíčových aspektů:

- **Online trhy a platformy:** Ilegální obchod se odehrává na běžných e-komerce stránkách, sociálních sítích (Facebook, *WeChat*), v online aukcích (například eBay), nebo v uzavřených skupinách a fórech.
- **Anonymita a nad národnost:** Kyberprostor umožňuje anonymní komunikaci mezi kupujícími a prodávajícími, což ztěžuje identifikaci a stíhání pachatelů. Díky globálnímu dosahu internetu lze snadno překračovat hranice států a obcházet národní legislativu.²⁴

²¹ HURDÍK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné. Obecná část. Absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 205. ISBN: 978-80-7380-463-1.

²² Kolouch, J., Bašta, P. a kol. *Cybersecurity: Kybernetická bezpečnost v praxi*. Praha: CZ.NIC, 2019. s. 14-15. ISBN 978-80-88168-34-8.

²³ Kolouch, J., Bašta, P. a kol. *Cybersecurity: Kybernetická bezpečnost v praxi*. Praha: CZ.NIC, 2019. s. 14-15. ISBN 978-80-88168-34-8.

²⁴ Kolouch, J., Bašta, P. a kol. *Cybersecurity: Kybernetická bezpečnost v praxi*. Praha: CZ.NIC, 2019. s. 17-19. ISBN 978-80-88168-34-8.

- **Komunikace a realizace transakcí:** Obchodníci využívají šifrované zprávy, kódová slova, *emoji* nebo vizuální obsah bez popisu, aby unikli automatickým kontrolním mechanismům platforem i orgánům činným v trestním řízení.²⁵

V Česku je patrné, že zločinecké skupiny využívají pro nelegální obchod stejné cesty a techniky jako při pašování jiných ilegálních komodit, přičemž internetové platformy a inzertní servery hrají klíčovou roli.

²⁵ Tamtéž, str. 19.

3 Struktura obchodu a využívané praktiky

Technologický pokrok výrazně přispěl k dynamickému rozvoji globálního obchodu. Modernizace námořní dopravy, kontejnerové lodě přizpůsobené silničním vozidlům, automatizace manipulace s nákladem, chlazení, balicí technologie a satelitní sledování zefektivnily přepravu. Internet se stal klíčovým nástrojem nejen legálních, ale i nelegálních aktérů, kteří díky němu operují anonymně, sledují pohyb zboží, vyjednávají obchody a minimalizují riziko odhalení. Vznikly nové formy nelegálního obchodu, dříve obtížně realizovatelné.

Dlouhodobá existence nelegálního trhu se zvíraty vedla ke vzniku zkušených skupin s propracovanými mezinárodními sítěmi. Tyto skupiny dosahují vysokých zisků, zatímco státní regulační opatření často selhávají. Otevření hranic a zjednodušený přeshraniční pohyb napomohly flexibilnímu rozvoji těchto struktur.

Organizovaný zločin již není omezen na tradiční hierarchické modely – díky technologickým a ekonomickým nástrojům vznikají flexibilní operační celky zajišťující celý řetězec nelegálních aktivit. Tyto sítě fungují globálně i lokálně a efektivně využívají rozdíly v právních prostředích a slabiny místních institucí. V případě zásahu se rychle přemísťují nebo využívají kontakty v politických a ekonomických strukturách, čímž se vyhýbají postihu.

Ekonomická motivace a schopnost reagovat na aktuální vývoj zajišťují těmto skupinám trvalou adaptabilitu. Do budoucna se očekává rostoucí dopad nelegálního obchodu na globální vztahy, hospodářskou stabilitu, migraci, demokratické procesy i bezpečnost. Již dnes je patrné, že někteří představitelé politiky, armády a byznysu chrání nelegální zisky, z nichž profitují i jejich blízcí.

3.1.1 Lovci a sběrači

Představují primární článek celého systému a působí nejčastěji přímo v oblastech s vysokou biodiverzitou, jako jsou tropické deštné lesy, savany, mokřady či horské oblasti. Obvykle jde o místní obyvatele, kteří jsou do nelegální činnosti zapojeni z ekonomické nutnosti, protože legální příjmy jsou v jejich regionu omezené.

Tito lidé využívají různé metody, například pasti, sítě, jedy, střelné zbraně nebo tradiční lovecké techniky. Provádějí odchyt živých zvířat, jako jsou ptáci, plazi či savci,

ale také zabíjejí zvířata kvůli částem těla, například klům, rohům, kůži nebo šupinám. Často spolupracují s místními znalci prostředí, kteří jim pomáhají nalézt a sledovat pohyb zvířat. Motivací pro tuto činnost je nejen vysoká poptávka a možnost rychlého zisku, ale také nízké tresty a slabá vymahatelnost práva v daných oblastech. Nedostatečné povědomí o ekologických dopadech této činnosti pak přispívá k její rozšířenosti.²⁶

3.1.2 Prostředníci a pašeráci

Skupiny prostředníků a pašeráků tvoří klíčový článek při přesunu nelegálního zboží z místa původu do distribučních center či ke konečným zákazníkům. Organizují rozsáhlou logistiku zahrnující přepravu po souši, moři i vzduchem a často spoléhají na korupci úředníků na hranicích, v přístavech a na letištích. V rámci těchto aktivit využívají následující praktiky:

- **Maskování nelegálního zboží jako legálního** – Chráněné druhy jsou vydávány za domácí zvířata, akvarijní ryby nebo okrasné rostliny. Zásilky jsou doprovázeny padělanými dokumenty, které mají zastřít jejich skutečný původ.
- **Ukrývání v důmyslných skryších** – Nelegální exempláře jsou ukryty ve falešných dnech vozidel či kontejnerů, v zavazadlech nebo osobních věcech (např. oblečení, elektronika, obuv), což komplikuje detekci a vyžaduje pokročilé kontrolní technologie.
- **Korupce úředních osob** – Pašeráci se snaží ovlivnit celníky a další pracovníky formou úplatků, aby zabránili důkladné kontrole zásilek nebo zajistili jejich přehlížení.

Tyto skupiny jsou často propojené s dalšími formami organizovaného zločinu, včetně obchodu s drogami, zbraněmi nebo praní špinavých peněz. Nezřídka využívají legitimní podniky k legalizaci původu nelegálně získaných zvířat a jejich vstupu na legální trh.²⁷

3.1.3 Distributoři a překupníci

Zajišťují pohyb zboží mezi pašeráky a konečnými zákazníky, přičemž v posledních letech došlo k zásadní transformaci směrem k digitálním platformám.

²⁶ VAN UHM, Daan P. *The Illegal Wildlife Trade: Inside the World of Poachers, Smugglers and Traders*. Cham: Springer, 2016. s. 15-17. ISBN 978-3-319-42129-2.

²⁷ Tamtéž, str. 17.

- **Prostřednictvím kyberprostoru** - Využívání sociálních sítí typu Facebook, Instagram nebo TikTok, tak na online tržištích, v šifrovaných aplikacích jako WhatsApp či Telegram, a dokonce i na dark netu. Obchodníci zde používají kódovaný jazyk a symboly, aby utajili nabídku před kontrolními orgány, a zvířata či produkty nabízejí v uzavřených skupinách s omezeným přístupem. Platby často probíhají prostřednictvím kryptoměn nebo anonymních platebních systémů, což dále ztěžuje jejich dohledatelnost.
- **Maskování zásilek** - Zboží je přepravováno i přes několik států, často s využitím běžných poštovních a kurýrních služeb, a zásilky jsou maskovány jako běžné zboží, například v krabicích s elektronikou nebo oblečením. Využívání rychlosti letecké dopravy pak minimalizuje úmrtnost zvířat během přepravy.
- **Logistické skryše** - Překupníci úzce spolupracují s specialisty na logistiku a společnostmi v dopravním sektoru, aby vkládali zvířata a jejich produkty do speciálně upravených skryší v kontejnerech, kamionech, letadlových nákladových prostorech i zavazadlech cestujících²⁸

3.1.4 Koneční zákazníci

Tvoří velmi rozmanitou skupinu a jejich poptávka je hlavním motorem celého řetězce nelegálního obchodu. Patří sem jednotlivci, například sběratelé exotických zvířat, zájemci o domácí mazlíčky nebo lovci trofejí, ale také firmy, jako jsou farmaceutické společnosti, restaurace či výrobci luxusního zboží.

Významnou roli hrají i instituce, například zoologické zahrady, cirkusy nebo tradiční léčitelé, zejména v asijských zemích. Motivací zákazníků je často prestiž a společenský status spojený s držením vzácných zvířat, trofejí nebo výrobků z ohrožených druhů, ale také víra v léčivé účinky, které jsou přisuzovány některým živočišným produktům zejména v tradiční čínské a dalších asijských medicínách. Další motivací je touha po exotickém domácím mazlíčkovi nebo unikátním produktu, který podtrhuje individualitu či luxusní životní styl majitele.²⁹

²⁸ VAN UHM, Daan P. *The Illegal Wildlife Trade: Inside the World of Poachers, Smugglers and Traders*. Cham: Springer, 2016. s. 18. ISBN 978-3-319-42129-2.

²⁹ VAN UHM, Daan P. *The Illegal Wildlife Trade: Inside the World of Poachers, Smugglers and Traders*. Cham: Springer, 2016. s. 19-21. ISBN 978-3-319-42129-2.

Zákazníci mohou být zcela různorodí – od jednotlivců, kteří si pořizují papoušky, plazy, želvy, opice nebo dokonce velké šelmy jako netradiční domácí mazlíčky, přes sběratele trofejí a chovatele v zájmových spolcích, až po firmy a instituce. Farmaceutické společnosti či restaurace využívají části zvířat pro výrobu léčiv nebo luxusních pokrmů, zatímco výrobci luxusního zboží zpracovávají kůže, rohy, slonovinu či šupiny do šperků, módních doplňků a dalších předmětů vysoké hodnoty.

Významnou roli hrají také zoologické zahrady, cirkusy a tradiční léčitelé, zejména v Asii, kde je poptávka po produktech z volně žijících zvířat stále vysoká.³⁰

Motivace zákazníků se liší podle typu produktu a jejich sociálního prostředí. Pro některé je hlavní prestiž a společenský status, pro jiné víra v léčivé účinky nebo touha po výjimečnosti.

Někteří zákazníci si nejsou vědomi nelegálního původu zboží, protože je často obtížné rozpoznat, zda zvíře nebo produkt pochází z legálního chovu, nebo bylo získáno nelegálně v přírodě. V mnoha případech je trh s těmito produkty špatně kontrolován, což boj proti nelegálnímu obchodu dále komplikuje.³¹

Celý tento řetězec je poháněn vysokou poptávkou konečných zákazníků, která vytváří tlak na lovce, překupníky i pašeráky a přispívá k pokračujícímu ohrožení mnoha druhů volně žijících živočichů po celém světě.

3.2 Předmět obchodu a motivace

3.2.1 Živí živočichové

Na nelegálním trhu se setkáváme s vysokou poptávkou po živých exemplářích volně žijících živočichů, kteří jsou často určeni k chovu v soukromých zařízeních nebo jako neobvyklí domácí mazlíčci. Mezi tyto živočichy patří především barevně výrazní a vzácní ptáci (např. papoušci rodu Ara, kakadu či loriové), různé druhy plazů a obojživelníků (např. želvy rodu Testudo, leguáni, chameleoni, hadi z čeledi hroznýšovitých či korálovcovitých), ale rovněž i bezobratlí jako jsou vzácní brouci,

³⁰ Tamtéž, str. 20.

³¹ Tamtéž, str. 21.

motýli či pavouci. Z větších savců jsou cílem obchodu například primáti, kočkovité šelmy (např. levharti, servali), ale i další atraktivní druhy živočichů.

Tyto exempláře jsou často odchyťvány v přírodě, přičemž významná část pochází z biodiverzitě bohatých oblastí tropických a subtropických oblastí – zejména Afriky, Amazonie, jihovýchodní Asie, ale nelegální sběr může probíhat i na evropském kontinentu, včetně karpatského nebo balkánského regionu. V mnoha případech dochází k výraznému ohrožení místních populací a k poškození ekosystémů v důsledku intenzivního odchytu.³²

3.2.2 Produkty a zboží pocházející z chráněných druhů

Vedle samotných živých zvířat existuje rozsáhlý trh s výrobky z ohrožených druhů, a to jak pro dekorativní, tak i údajně léčebné účely. Mezi nejčastější komodity patří:

- **slonovina** (zejména z afrických slonů) používaná na šperky a ozdobné předměty,
- **rohy nosorožců**, které jsou v některých částech Asie považovány za afrodiziakum nebo součást tradiční medicíny,
- **části těl tygrů a jiných kočkovitých šelem**, které jsou zneužívány ve formě mastí, prášků či elixírů,
- **kožené výrobky**, např. z krokodýlů, hadů a dalších chráněných druhů.³³

Tato zboží jsou často nabízena na černém trhu, a to nejen v tradičním fyzickém prostředí, ale i prostřednictvím digitálních platforem.

3.2.3 Tělesné části a biologické deriváty

Kromě celých exemplářů nebo výrobků ze zvířat tvoří zvláštní skupinu komodit biologické části a jejich odvozeniny. Jedná se o:

- kůže, srst, drápy, zuby, peří a šupiny,
- lebky, kosti, vnitřní orgány,

³² STEJSKAL, Vojtěch a Martin LESKOVJAN, editoři. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, nakladatelství Vodnář, 2010. s. 39. ISBN 978-80-87146-33-0.

³³ STEJSKAL, Vojtěch a Martin LESKOVJAN, editoři. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, nakladatelství Vodnář, 2010. s. 42-43. ISBN 978-80-87146-33-0.

- sperma, vajíčka nebo embrya (zejména v rámci reprodukční biotechnologie a ilegálního chovu).³⁴

Tyto části bývají obchodovány jako sběratelské předměty, rituální artefakty, komponenty tradiční medicíny či pro výrobu módních doplňků. Zvláště kritickou oblastí je obchod s částmi těl ohrožených druhů šelem a nosorožců, jejichž poptávka je výrazná především v některých asijských zemích. Segmenty těla tygra jsou ve velkém množství využívány v čínské medicíně, proto jsou velice ceněné a důsledkem toho v rámci ilegálního obchodu nejvíce zneužívané. Motivace zákazníků a všech zúčastněných lze shrnout jako: Zážitkové (touha po nových zkušenostech, kontakt se zvířetem), sociální (prestiž, dary, symbol statusu), funkční (praktické využití, medicína, potrava), finanční (investice, obchod), nebo dokonce spirituální (rituály, víra).

Obr. 1: Části těla tygra³⁵

³⁴ STEJSKAL, Vojtěch a Martin LESKOVJAN, editoři. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, nakladatelství Vodnář, 2010. s. 47. ISBN 978-80-87146-33-0.

³⁵ BLESK.cz. *Porcování tygra je prasárna... Pachatelé by měli jít do vězení na 10 let, zuří šéfzoo* [online]. 2025 [cit. 2025-06-2]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/galerie/zpravy-udalosti/780259/porcovani-tygra-je-prasarna-pachatele-by-meli-jit-do-vezeni-na-10-let-zuri-sef-zoo?foto=1>.

4 Dopady ilegálního obchodu se zvířaty

4.1.1 Ekologické důsledky

Nelegální lov ohrožených druhů způsobuje dramatický pokles jejich populací, čímž dochází k posunu až k hranici úplného vyhynutí – typickým příkladem jsou tygři nebo nosorožci. Ztráta těchto živočichů má přímý dopad na ekologickou rovnováhu, protože jejich absence narušuje potravní řetězce a fungování biotopů. Vymizení tzv. klíčových druhů, které významně ovlivňují prostředí (např. velcí kopytníci a predátoři), vede ke změnám ve struktuře lesních, savanových nebo vodních ekosystémů. Kromě toho pašování jedinci mohou v nových prostředích představovat invazní riziko – buď přímo ohrožují původní druhy, nebo šíří infekce, které mají negativní dopad na biodiverzitu a zdraví ekosystémů.³⁶

4.1.2 Socioekonomické důsledky

Nelegální obchod s volně žijícími druhy představuje jeden z nejvýnosnějších kriminálních trhů na světě – hned po drogách, zbraních a obchodu s lidmi. Roční obraty se pohybují v řádu desítek až stovek miliard dolarů, což významně posiluje financování dalších forem organizovaného zločinu, včetně teroristických aktivit a praní špinavých peněz. V rozvojových oblastech, zejména v Africe a Asii, jsou místní komunity často existenčně závislé na lovu volně žijících živočichů pro obživu. Úbytek přirozených populací vede ke ztrátě zdrojů potravy, což zvyšuje ekonomickou nejistotu a může eskalovat napětí a sociální konflikty.³⁷

4.1.3 Zdravotní důsledky

Nelegální trh se zvířaty postrádá jakékoli hygienické a veterinární standardy, což vytváří ideální podmínky pro šíření infekčních nemocí ze zvířat na člověka. Tento typ přenosu, označovaný jako zoonóza, stál například u zrodu pandemie COVID-19. Riziko vzniku nových virových onemocnění i znovuobjevení již známých patogenů představuje vážnou hrozbu pro veřejné zdraví, a to nejen v podobě přímého ohrožení lidských životů, ale i ekonomických ztrát v oblasti zdravotnictví, zemědělství a potravinové bezpečnosti.³⁸

³⁶ ČEŘOVSKÝ, Jan, Štefan MAGLOCKÝ a kol. *Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR 5 – Vyšší rostliny*. Bratislava: Příroda, 1999. s. 245-249. ISBN 80-07-01085-8.

³⁷ Tamtéž, str. 248.

³⁸ ČEŘOVSKÝ, Jan, Štefan MAGLOCKÝ a kol. *Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR 5 – Vyšší rostliny*. Bratislava: Příroda, 1999. s. 250. ISBN 80-07-01085-8.

4.1.4 Právní a institucionální důsledky

Jak už Vymáhání práva v oblasti ochrany ohrožených druhů naráží na řadu překážek, včetně nízké odbornosti, nedostatku specializovaných pracovníků a omezené kapacity forenzních laboratoří. Tato slabá institucionální infrastruktura přispívá k tomu, že pachatelé zůstávají často neodhaleni a nepotrestáni. Ačkoliv mezinárodní rámce jako CITES a národní strategie (např. Akční plán České republiky 2020–2023) vytvářejí základní strukturu pro spolupráci, efektivní boj proti pašování je často limitován nedostatečnou Nedostatky v mezinárodní spolupráci často vyplývají z omezené výměny dat, technických bariér a chybějící koordinace jak mezi jednotlivými státy, tak i mezi zapojenými organizacemi či úřady.³⁹

³⁹ ČEŘOVSKÝ, Jan, Štefan MAGLOCKÝ a kol. *Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR 5 – Vyšší rostliny*. Bratislava: Příroda, 1999. s. 252. ISBN 80-07-01085-8.

5 Právní úprava ilegálního obchodu se zvířaty

Právní základ regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin představuje tzv. Washingtonská úmluva, známá pod zkratkou CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin). Tento mezinárodní právní nástroj byl přijat v roce 1973 a vstoupil v platnost v roce 1975. Jeho hlavním cílem je omezit negativní dopady mezinárodního obchodu na ohrožené druhy tím, že stanovuje pravidla pro jejich vývoz a dovoz, a tím napomáhá k jejich zachování v přírodě.

Úmluva se vztahuje jak na jedince pocházející z přírodních populací, tak i na živočichy a rostliny získané z umělého chovu či pěstování. Systém CITES pracuje s třístupňovým rozdělením druhů podle míry jejich ohrožení, přičemž každá kategorie určuje úroveň ochrany a podmínky pro obchodování.

- **Druhy přímo ohrožené vyhynutím (příloha CITES I):** Obchod s nejvíce ohroženými druhy živočichů je na mezinárodní úrovni zcela zakázán. Výjimečně může být povolen, avšak pouze za přesně stanovených okolností, například pokud jde o výzkumné účely nebo za účelem uchování druhů v zoologických zahradách. Do této kategorie patří například všechny druhy lidoopů, lemurů, pand velkých, velryb, delfínů, slonů, sokolů stěhovavých, vyder říčních a orlů mořských.⁴⁰
- **Druhy, které nejsou bezprostředně ohroženy, ale mohly by být ohroženy, pokud by obchod nebyl regulován (příloha CITES II):** Mezinárodní obchod s určitými chráněnými druhy je možný pouze tehdy, pokud je k tomu vydáno odpovídající povolení v souladu s platnými předpisy. Do této kategorie spadají například některé druhy primátů, kytovců, šelem z čeledi kočkovitých, hrochů, luskounů, dravých ptáků, leguánů, mořských korálů, stejně jako vlk obecný, medvěd hnědý, rys ostrovid, kočka divoká či čáp černý.⁴¹
- **Druhy ohrožené na území státu, který požádal o regulaci mezinárodního obchodu (příloha CITES III):** U některých druhů je mezinárodní ochrana aktivována výhradně na základě podnětu konkrétního státu, který si jejich

⁴⁰ ŘÍHOVÁ, Pavla. *Česká inspekce životního prostředí*. Přílohy CITES. [online]. [cit. 2025-05-12]. Dostupné z <https://www.cizp.cz/pusobnost/logo-cites/prilohy-cites>.

⁴¹ Tamtéž.

zařazení do ochranného režimu vyžádá. Typickými zástupci takto chráněných druhů jsou například mrož, hyena hřivnatá, medojed, roháč obecný, šakal a další zástupci fauny, jejichž ochrana není globálně vynucována, ale je výsledkem regionální potřeby či zájmu.⁴²

5.1 Právní úprava v Evropské unii

Evropská unie zavádí přísnější režim ochrany, než je stanoveno samotnou úmluvou CITES. Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 vytváří obecný právní rámec pro ochranu volně žijících živočišných druhů a planě rostoucích rostlin prostřednictvím regulace jejich obchodu. Přílohy tohoto nařízení (označené jako A, B, C a D) jsou sestaveny v návaznosti na přílohy úmluvy CITES, přičemž obsahují rozšířený seznam chráněných druhů. Konkrétně příloha A odpovídá přibližně příloze I CITES, příloha B je ekvivalentní příloze II, příloha C odpovídá příloze III, a příloha D zahrnuje další druhy, u nichž je povinnost hlásit dovoz.⁴³

Úmluva CITES zavádí systém povolení pro vývoz a dovoz, známých jako „CITES permity“. Tato povolení jsou vydávána příslušnými výkonnými orgány jednotlivých smluvních států, přičemž v České republice tuto roli zastává Ministerstvo životního prostředí. Kontrolu nad platností těchto povolení provádějí celní orgány ve všech zemích, které jsou součástí úmluvy. Vydání CITES povolení je podmíněno tím, že odběr jedinců ze volné přírody nesmí ohrozit existenci daného druhu. V případě exemplářů zařazených v příloze I CITES je nutné získat jak vývozní, tak dovozní povolení. U exemplářů uvedených v příloze II je klíčové získání povolení ze strany vývozní země, které musí potvrdit, že export daných jedinců nepoškodí populaci druhu ve volné přírodě. Pro exempláře zařazené do přílohy III je nezbytné získat exportní povolení od příslušného orgánu země vývozu, nebo předložit potvrzení o původu.⁴⁴

⁴² ŘÍHOVÁ, Pavla. *Česká inspekce životního prostředí*. Přílohy CITES. [online]. [cit. 2025-05-12]. Dostupné z <https://www.cizp.cz/pusobnost/logo-cites/prilohy-cites>.

⁴³ KUČERA, Jan. *Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin: základní informace se zaměřením na Českou republiku a Evropskou unii*. Vyd. 2., (upr.). Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. s. 24-26. ISBN 978-80-7212-552-4.

⁴⁴ AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR. Jak CITES funguje? [online]. [cit. 2025-05-12]. Dostupné z: https://aopk.gov.cz/jak-cites-funguje?p_l_back_url=%2Fhledej%3Fq%3Dcites%2Bpermity.

V rámci Evropské unie je zajištěn volný pohyb zboží bez celních kontrol na vnitřních hranicích členských států. Nicméně, pro intrakomunitární obchod s exempláři druhů chráněných úmluvou CITES jsou stanoveny základní podmínky, které vycházejí především z článků 8 a 9 nařízení Rady (ES) č. 338/97. Obchodování s exempláři zařazenými v příloze A je podmíněno přísnými omezeními a zákazy týkajícími se komerčního využívání, přičemž výjimky jsou možné pouze za určitých, přesně definovaných okolností. U ostatních chráněných druhů je obchod obecně povolen bez výrazných omezení, avšak jednotlivé členské státy mají možnost zavádět přísnější pravidla v souladu se svými národními legislativními předpisy. Kromě toho platí další regulační požadavky a povinnosti vztahující se na obchod s těmito exempláři.⁴⁵

5.2 Právní úprava ČR k ochraně druhů a dozorové instituce

V České republice byla úmluva CITES původně začleněna do právního řádu prostřednictvím zákona č. 114/1992 Sb., který se zabýval ochranou přírody a krajiny. Po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 došlo k nahrazení tohoto zákona novou legislativou, konkrétně zákonem č. 100/2004 Sb., jenž se zaměřuje na ochranu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin prostřednictvím regulace obchodu s těmito druhy a stanovuje další opatření na jejich ochranu, zároveň upravuje změny v souvisejících právních předpisech. Pro aplikaci a konkretizaci tohoto zákona byla následně vydána vyhláška č. 210/2010 Sb.⁴⁶

5.2.1 Zákon č. 100/2004 Sb.

Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů, představuje základní legislativní normu v České republice upravující obchod s ohroženými druhy ve smyslu mezinárodní úmluvy CITES a příslušných předpisů Evropské unie.

Tento zákon stanovuje komplexní pravidla týkající se dovozu, vývozu, převozu, držení, chovu, prodeje a dalšího nakládání s exempláři chráněných druhů, včetně

⁴⁵ KUČERA, Jan. *Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin: základní informace se zaměřením na Českou republiku a Evropskou unii*. Vyd. 2., (upr.). Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. s. 24-26. ISBN 978-80-7212-552-4.

⁴⁶ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha: Linde, 2006. s. 467-473. ISBN 80-7201-609-1.

povinností žadatelů o příslušná povolení, registrace exemplářů a mechanismů kontroly dodržování zákonných ustanovení.

V kontextu moderních forem komunikace se zákon č. 100/2004 Sb. vztahuje i na obchodování realizované prostřednictvím internetu a dalších elektronických platforem (kyberprostor). Jakékoliv nabízení, prodej, zprostředkování prodeje či jiné způsoby nakládání s exempláři chráněných druhů bez platného povolení či odpovídajících dokladů je zakázáno bez ohledu na použitý komunikační kanál, tedy i v prostředí elektronického obchodování, včetně e-shopů, sociálních sítí či online inzerce.⁴⁷

Nedodržení stanovených povinností může být postihováno jako přestupek podle zákona č. 100/2004 Sb. V případech závažnějších protiprávních jednání může být porušení zákona klasifikováno jako trestný čin podle příslušných ustanovení trestního zákoníku, zejména podle § 299, který se týká porušování předpisů na ochranu životního prostředí, a § 300, který se zabývá zneužíváním chráněných druhů. Dohled a kontrolní činnost v této oblasti provádějí zejména státní správní orgány, přičemž klíčovou roli zde hrají Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) a Celní správa České republiky.

5.2.2 Celní správa České republiky

Je významným orgánem státní správy, který vykonává správu a kontrolu celních procesů v rámci legislativy Evropské unie i českého právního řádu. Jejím hlavním úkolem je dozor nad pohybem zboží přes hranice, a to jak na vnějších hranicích EU, tak i na území České republiky. V rámci tohoto dohledu prověřuje dodržování celních předpisů při dovozu, vývozu a tranzitu zboží.⁴⁸

Součástí činnosti Celní správy je rovněž uplatňování pravomocí v oblasti trestního řízení, zejména při vyšetřování závažných porušení celních a daňových předpisů. V této souvislosti má celní orgán oprávnění k zadržení podezřelých zásilek i osob, pokud existuje důvodné podezření na spáchání trestného činu. Významnou roli hraje také spolupráce s dalšími státními institucemi, jako jsou Policie České republiky, Česká inspekce životního prostředí a Státní veterinární správa. Tyto subjekty se společně s Celní správou podílejí na kontrole plnění mezinárodních závazků, například vyplývajících z

⁴⁷ Česko. Zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy. In: Sbíрка zákonů, 2004, částka 39, s. 5388–5419. [cit. 2025-05-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-100>.

⁴⁸ KLABOUCHOVÁ, Ivona. *Cl a původ zboží: praktický průvodce celním systémem České republiky*. Praha: Polygon, 1995. str. 5. ISBN 80-901778-6-7.

(CITES), a na dohledu nad dodržováním předpisů v oblasti ochrany životního prostředí a veřejného zdraví. Celní správa tak plní nejen ekonomickou a fiskální funkci, ale rovněž přispívá k zajištění bezpečnosti a právního pořádku.⁴⁹

V rámci implementace mezinárodní úmluvy CITES jsou na území České republiky zavedeny specifické kontrolní mechanismy, jejichž cílem je zabránit nelegálnímu obchodování s chráněnými druhy.

Každý dovoz či vývoz exemplářů podléhajících ochraně podle CITES musí být doložen platnou dokumentací. Základním požadavkem je předložení příslušného CITES povolení nebo osvědčení, které potvrzuje legální původ a povolený způsob nakládání s danými organismy. V závislosti na konkrétním druhu a povaze zásilky mohou být vyžadována také doplňková oprávnění, například veterinární či fytosanitární certifikáty.

Celní správa při kontrole zásilek uplatňuje sofistikované metody ověřování. Patří sem mimo jiné využívání rentgenových zařízení k nahlížení do obsahu zásilek bez nutnosti jejich otevření, detailní analýza doprovodných přepravních dokumentů a v odůvodněných případech i přímé fyzické inspekce zboží.

V případech, kdy vznikne podezření na neoprávněné nakládání s chráněnými druhy, dochází k úzké spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí (ČIŽP). Inspektoři této instituce jsou oprávněni provádět odborné posouzení pravosti a platnosti CITES dokumentace a v případě zjištění nesrovnalostí mohou iniciovat zadržení podezřelé zásilky a zahájení dalšího šetření.⁵⁰

Další orgány a instituce

1. **Ministerstvo životního prostředí (MŽP)**, je hlavní státní orgán, který se zabývá ochranou přírody, krajiny, ovzduší a vod, a také dohlíží na nakládání s odpady a posuzování vlivů na životní prostředí.

⁴⁹ KLABOUCHOVÁ, Ivona. *Cla a původ zboží: praktický průvodce celním systémem České republiky*. Praha: Polygon, 1995. str. 12. ISBN 80-901778-6-7.

⁵⁰ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR. Informace pro veřejnost k provádění Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) a souvisejících právních předpisů EU a ČR: Verze 11 [online]. Zpracoval RNDr. Ondřej Klouček. Praha: Odbor druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků, Ministerstvo životního prostředí ČR. s. 5-10 [cit. 2025-05-26]. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2025-03/ODOIMZ-171212_INFO_CITES_pro_veřejnost_verze%2012-20180122.pdf.

2. **Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)**, je odborná organizace, která se stará o chráněná území, připravuje plány péče o přírodu a zajišťuje ochranu ohrožených druhů v České republice.
3. **Česká informační agentura životního prostředí (CENIA)**, poskytuje odbornou a datovou podporu v oblasti životního prostředí, spravuje důležité informační systémy a zajišťuje dostupnost environmentálních dat.
4. **Státní veterinární správa (SVS)**, dohlíží na zdraví zvířat, bezpečnost živočišných produktů a kontroluje dodržování pravidel týkajících se ochrany zvířat.
5. **Policie České republiky**, vyšetřuje trestné činy v oblasti životního prostředí, včetně nelegálního obchodu s ohroženými druhy, a často má specializované útvary na ekologickou kriminalitu.
6. **Prokuratura ČR**, dohlíží na dodržování zákonů, řeší trestné činy proti životnímu prostředí a zajišťuje, aby byly vyvozeny odpovědnosti za porušení právních předpisů. najdi mi jeden zdroj kde jsou zmíněny všechny tyto instituce

Všechny informace o rolích a kompetencích institucí pocházejí ze stránky „CITES – orgány úmluvy v ČR“ Ministerstva životního prostředí ČR⁵¹

5.2.3 Trestní zákon

Trestní zákon (zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů) v hlavě VIII. stanovuje trestné činy proti životnímu prostředí, konkrétně v paragrafech § 299 a § 300, které přímo souvisejí s ochranou volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a tedy i s implementací CITES v České republice.

- **§ 299 – Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami:** Neoprávněné nakládání s chráněnými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin je právně postižitelné jako trestný čin. Tento čin zahrnuje různé formy jednání, například usmrcení, poškození, odejmutí z přírody, zpracování, dovoz, vývoz, přechovávání, nabízení, zprostředkování či

⁵¹ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR. CITES – orgány úmluvy v ČR [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2025 [cit. 2025-06-10]. Dostupné z: <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/priroda-a-krajina/cites-obchod-s-ohrozenymi-druhy/cites-organy-umluv-y-v-cr>.

opatření jedinců zvláště chráněných druhů nebo exemplářů chráněných druhů, pokud je toto jednání v rozporu s platnou legislativou.

- Podle příslušných právních ustanovení hrozí pachateli trest odnětí svobody až na tři roky, zákaz činnosti nebo propadnutí věci, pokud se dopustí uvedených činů na více než 25 kusech jedinců či exemplářů. Stejně je postihováno neoprávněné nakládání s jedinci silně nebo kriticky ohrožených druhů, případně druhů přímo ohrožených vyhubením.
- Trestní sazby se zvyšují, pokud je čin spáchán jako součást organizované skupiny, s úmyslem získat značný majetkový prospěch, nebo pokud způsobí dlouhodobé či nevratné poškození populace, místní populace či biotopu zvláště chráněného druhu. V těchto případech může být uložen trest odnětí svobody v rozmezí od šesti měsíců do pěti let.
- Nejvyšší trestní sazba, tedy odnětí svobody na dva až osm let, je stanovena pro případy, kdy je trestný čin spáchán organizovanou skupinou působící mezinárodně, za účelem získání prospěchu velkého rozsahu, nebo pokud dojde k dlouhodobému a nevratnému poškození místní populace či biotopu kriticky ohroženého druhu.
- Tato právní úprava tak vytváří rámec pro ochranu biologické rozmanitosti a zároveň umožňuje efektivní postih závažných porušení týkajících se ochrany volně žijících druhů.
- y.⁵²

§ 300 – Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti. Ustanovení, které postihuje obdobné jednání, avšak spáchané z nedbalosti: *„Kdo z hrubé nedbalosti poruší jiný právní předpis tím, že usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, opakovaně doveze, vyveze nebo proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje nebo sobě nebo jinému opatří jedince zvláště chráněného druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář chráněného druhu ve větším rozsahu než dvaceti pěti kusů nebo jedince kriticky ohroženého druhu živočicha nebo*

⁵² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů [online]. In: Sbírka zákonů, 2009, částka 11, s. 465–1114. [cit. 2025-05-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#f3920890>.

rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“⁵³

5.2.4 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Tento zákon vychází z etických zásad humánního zacházení se zvířaty a klade důraz na absolutní zákaz jejich týrání ve všech formách. Právní předpisy se zaměřují nejen na přímé působení bolesti a utrpení, ale i na případy nedostatečné péče s negativním dopadem na fyzické či psychické zdraví zvířete. Postihována je rovněž propagace takového jednání.

Zabíjení zvířat je přípustné pouze ve specifických situacích, například pro potravinářské účely nebo v případě, kdy by další život znamenal vážné utrpení. Svévolné usmrcení je nezákonné a může být trestně postihováno. Zákon zakazuje i záměrné opuštění zvířete, pokud nejde o vypuštění do vhodného přírodního prostředí, čímž podporuje odpovědný přístup k chovu a prevenci toulavých populací.

Chovatel má povinnost zajistit zvířeti podmínky odpovídající jeho biologickým potřebám – dostatek potravy, vody a prostředí umožňující přirozené chování. Právní úprava zakazuje držení v podmínkách vedoucích k bolesti, utrpení či zdravotnímu poškození, a to jak v domácím, tak průmyslovém chovu.

Zvýšená ochrana platí při porážce, veřejném vystupování a transportu. Zvíře musí být před usmrcením omráčeno a přeprava i vystoupení mají minimalizovat stres a bolest. Pro vědecké a výukové účely lze zvířata použít pouze za přísně stanovených podmínek, kdy je pokus eticky schválen a nelze dosáhnout cíle jiným způsobem.⁵⁴

Další ze zákonů a právních předpisů, které upravují tuto problematiku nebo kontrolují dodržování stanovených zákonů jsou – Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, Nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů regulováním obchodu s nimi, Směrnice EU INSPIRE

⁵³ Česko. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů, 2009, částka 11, s. 465–1114. [cit. 2025-05-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#f3920900>.

⁵⁴ NESVOBODA. *O zneužívání zvířat lidmi / kolektiv autorů*. 1. vydání. Velká Ves: Lukáš Vincour, 2020. s. 21-22. ISBN 978-80-270-7844-8.

5.2.5 Akční plán

V roce 2025 schválila vláda České republiky Strategii boje proti nelegálnímu obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin. Tento akční plán se zaměřuje na posílení koordinace mezi státními orgány, zvýšení účinnosti vymáhání legislativy, zlepšení kontroly internetového prodeje chráněných druhů a rozvoj odborného vzdělávání relevantních pracovníků. Dokument reaguje na skutečnost, že nelegální obchod s ohroženými druhy představuje jednu z nejvýnosnějších forem organizovaného zločinu, ohrožuje biologickou rozmanitost a veřejné zdraví.

Plán stanovuje osm strategických cílů, rozpracovaných do devatenácti konkrétních opatření. Mezi hlavní priority patří úzká spolupráce orgánů vymáhajících právo, odborníků a dalších subjektů na národní i mezinárodní úrovni. Klíčovým prvkem je zefektivnění odhalování, vyšetřování a postihování této trestné činnosti, včetně zavedení specializovaných útvarů a využití forenzních metod.

Důraz je rovněž kladen na posílení dohledu nad internetovým trhem s ohroženými druhy a na zvyšování kvalifikace pracovníků příslušných institucí. Strategie zároveň konstatuje, že postihování této kriminality v ČR zůstává nedostatečné, což je způsobeno nejednotným posuzováním případů, slabou mezinárodní spoluprací, nedostatkem specializace některých orgánů a nízkým povědomím o závažnosti této problematiky.⁵⁵

Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR

Ačkoli tato publikace není součástí právního nebo legislativního rámce týkajícího se nelegálního obchodu, obsahuje podrobné informace o ohrožených druzích na území České a Slovenské republiky. Zahrnuje analýzu příčin ohrožení těchto druhů, jejich ekologických dopadů, rizik spojených s invazními druhy, změn v ekosystémech a právních aspektů ochrany přírody. Dále se zabývá významem ochrany klíčových druhů a shrnuje legislativní rámec týkající se ochrany přírody v obou zemích. Kromě toho publikace reflektuje i socioekonomické souvislosti a důsledky úbytku biodiverzity.

⁵⁵ Ekolist.cz. Vláda projedná plán proti nelegálnímu obchodu s ohroženými druhy [online]. 2024 [cit. 2025-06-10]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-projedna-plan-proti-nelegalnimu-obchodu-s-ohrozenymi-druhy>.

6 Nástroje pro potírání ilegálního obchodování se zvířaty

6.1 Mezinárodní právní a administrativní rámce

- **Úmluva CITES a národní implementace** - Úmluva stanovuje zákaz nebo omezení obchodování s ohroženými druhy a zároveň ukládá smluvním státům povinnost zavést národní legislativu, která zajistí její efektivní vymáhání. Tato legislativa zahrnuje zavedení systému licencí a povolení pro dovoz, tranzit a vývoz exemplářů podléhajících ochraně.
- **Protokol o odpovědnosti právnických osob (č. 418/2011 Sb.)** – Protokol neboli zákon o trestní odpovědnosti právnických osob vyzývá státy k zavedení sankcí vůči společnostem, které se dopouštějí nelegálního obchodu se zvířaty, a stanoví rámec pro trestní stíhání firem včetně vysokých pokut a dalších restrikcí ve vnitrostátní legislativě.
- **Koordinované mezinárodní operace** - Mezinárodní dohody a memoranda porozumění mezi výzkumnými a vymáhacími agenturami umožňují organizovat společné akce typu „*Strike Force*“ (speciální akce zásahových jednotek), jež zapojují policii, celní správy a finanční úřady ve více než stovce zemí pro kontrolované razie a výměnu zpravodajských dat.

6.2 Vyšetřovací a vymáhací nástroje

- **Globální skupiny a operace** - Pracovní skupina mezinárodní organizace pro životní prostředí řídí rozsáhlé operace jako „*Stormwatch a Eagle*” 2022, které vedou k hromadným zásahům, zatýkání pachatelů a zajištění tisíců chráněných zvířecích exemplářů a výrobků.
- **Policejní a celní metody** - Policejní a celní hlídky používají psovody pro detekci živých zvířat, rentgenové přístroje k prohlížení kontejnerů i pokročilé detekční systémy na hraničních přechodech.
- **Forenzní a laboratorní analýzy** - Laboratorní vyšetření DNA umožňuje určit druhovou příslušnost a geografický původ ulovených jedinců, čímž se propojují případy napříč státy a usnadňuje se dokazování v trestních řízeních.
- **Finanční vyšetřování** - Jednotky finanční zpravodajské služby monitorují podezřelé transakce, odhalují případy praní špinavých peněz a identifikují

organizační struktury pachatelů, přičemž spolupracují s protikorupčními složkami.

- **Datové výměnné platformy** - Síťové platformy pro sdílení informací umožňují členským státům sdílet údaje o konfiskacích, trasách pašovaných druhů a nových trendech v nelegálním obchodě, čímž se zrychluje koordinace mezi agenturami. Sankce a prokuratura
- **Trestněprávní postih** - Porušení CITES a souvisejících národních předpisů může vést k trestnímu stíhání, odnětí svobody pro fyzické osoby a vysokým pokutám či zákazu činnosti pro právnické subjekty.
- **Správní a pokutové řízení** - Méně závažné přestupky včetně neoprávněného držení exemplářů podléhajících ochraně se projednávají v rámci správního řízení, kde orgány životního prostředí a celní správy mohou uložit pokutu, nařídit konfiskaci zvířat a zařízení či jiná nápravná opatření.

6.3 Preventivní a vzdělávací iniciativy

- **Výchova a osvěta** - Vzdělávací kampaně zaměřené na spotřebitele upozorňují na negativní dopady nelegálního obchodu na biodiverzitu a zdraví komunit, přičemž využívají behaviorální intervence pro změnu konzumního chování.
- **Komunitní spolupráce** - Podpora terénních hlídek a komunitních strážů zajišťuje ochranu ohrožených druhů přímo na místě, kde místní obyvatelé sledují a hlásí nelegální aktivity.
- **Role nevládních organizací** - Neziskové organizace vyvíjejí standardy pro online monitoring nabídek, školí moderátory sítí a vytvářejí nástroje pro automatizované blokování nelegálních inzerátů, což posiluje prevenci v digitálním prostoru.⁵⁶

6.4 Nástroje boje proti nelegálnímu obchodu s chráněnými druhy v digitálním prostoru

S ohledem na rychle rostoucí objem nelegálního obchodování s volně žijícími živočichy na internetu dochází ke spojení sil mezi státy, mezinárodními institucemi a technologickým sektorem, aby společně čelily této globální hrozbě. Níže jsou shrnuty

⁵⁶ Chmelík, Jan a kolektiv. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení*: vysokoškolská učebnice. Praha: Linde Praha, 2005. s. 120-131. ISBN 80-7201-543-5.

hlavní přístupy, jak je uvádí zpráva organizace TRAFFIC “Boj proti trestné činnosti proti volně žijícím živočichům spojené s internetem: Globální trendy a zkušenosti Číny.“

- **Digitální monitoring a identifikace ilegální inzerce** - Pro účinný dohled nad internetovým obchodem s ohroženými druhy se uplatňuje pravidelný měsíční monitoring na více než třiceti klíčových online trzích a sociálních sítích. Automatizované systémy pro analýzu dat dokáží měsíčně zachytit až 4 000 případů podezřelé inzerce, přičemž převládající komoditou je slonovina (přes 60 % případů), následovaná rohy nosorožců (20 %). Technologie detekce využívají jak databáze klíčových výrazů, tak nástroje pro analýzu textu a rozpoznání záměrně zakódovaných označení produktů (např. „XY“ pro slonovinu nebo „XJ“ pro rohy nosorožce).⁵⁷
- **Partnerství s IT sektorem** - V roce 2017 vznikla v Číně tzv. Aliance proti nelegálnímu online obchodu s volně žijícími druhy, zahrnující nejen místní technologické giganty jako Alibaba, “Tencent či Baidu,” ale i mezinárodní společnosti včetně Google, Facebooku a eBay. Celkem 32 firem se zavázalo k nulové toleranci vůči nelegálním nabídkám a dodržování jednotných pravidel pro zákaz prodeje chráněných druhů. Součástí iniciativy je také školení zaměstnanců pro rozpoznávání rizikového obsahu a využití algoritmů strojového učení k automatickému vyhledávání a blokování inzerátů.⁵⁸
- **Sledování aktivit na dark netu** - INTERPOL prostřednictvím svého Globálního centra pro inovace (IGCI) nasazuje specializované nástroje ke sledování a vyhodnocování činnosti v anonymních částech internetu, jako je Dark net a Deep Web. Pilotní šetření prokázalo výskyt nelegálních nabídek produktů z tygrů, nosorožců a slonů i v těchto skrytých online sítích. Přestože je objem této inzerce aktuálně menší než na otevřeném internetu, trend naznačuje možné přesuny pašerácké činnosti právě do těchto skrytých kanálů.⁵⁹

⁵⁷ TRAFFIC. Combating Wildlife Crime Linked to the internet: Global Trends and China's Experiences [online]. Cambridge: TRAFFIC, 2019, s. 7–8 [cit. 2025-06-6]. Dostupné z: <https://www.traffic.org/site/assets/files/12352/combating-wildlife-crime-online-chinas-experiences.pdf>.

⁵⁸ TRAFFIC. Combating Wildlife Crime Linked to the internet: Global Trends and China's Experiences [online]. Cambridge: TRAFFIC, 2019, s. 2, 7–9 [cit. 2025-06-6]. Dostupné z: <https://www.traffic.org/site/assets/files/12352/combating-wildlife-crime-online-chinas-experiences.pdf>.

⁵⁹ TRAFFIC. Combating Wildlife Crime Linked to the internet: Global Trends and China's Experiences [online]. Cambridge: TRAFFIC, 2019, s. 5–6 [cit. 2025-06-6]. Dostupné z: <https://www.traffic.org/site/assets/files/12352/combating-wildlife-crime-online-chinas-experiences.pdf>.

- **Mezinárodní kybernetické operace** – V rámci koordinovaných zásahů Interpolu a Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) dochází ke sdílení informací o IP adresách, doménách i finančních tocích podezřelých subjektů. Digitální forenzika umožňuje analýzu metadat (dat v kyberprostoru), sledování platebních transakcí a tím i zásadní omezení anonymity pašeráckých struktur na internetu.⁶⁰
- **Právní rámec** – Novelou čínského zákona o ochraně volně žijících živočichů z roku 2017 byly poprvé explicitně zakotveny povinnosti online platforem v oblasti předcházení nelegálnímu obchodu. Nová právní úprava stanovila, že digitální provozovatelé musí aktivně odhalovat a odstraňovat zakázaný obsah a neprodleně hlásit podezřelé případy příslušným orgánům. Zároveň se rozšířil právní význam elektronických důkazů – chatové zprávy, snímky obrazovky a metadata jsou uznávány jako plnohodnotné důkazní prostředky v rámci trestního řízení.⁶¹

⁶⁰ TRAFFIC. Combating Wildlife Crime Linked to the internet: Global Trends and China's Experiences [online]. Cambridge: TRAFFIC, 2019, s. 4–6 [cit. 2025-06-6]. Dostupné z: <https://www.traffic.org/site/assets/files/12352/combating-wildlife-crime-online-chinas-experiences.pdf>.

⁶¹ TRAFFIC. Combating Wildlife Crime Linked to the internet: Global Trends and China's Experiences [online]. Cambridge: TRAFFIC, 2019, s. 1, 3–4, 7, 9 [cit. 2025-06-6]. Dostupné z: <https://www.traffic.org/site/assets/files/12352/combating-wildlife-crime-online-chinas-experiences.pdf>.

7 Výzkumné šetření

Ilegální online obchod s volně žijícími zvířaty představuje vážný problém v oblasti ochrany přírody a biodiverzity. Tento druh obchodování často probíhá skrytě, využívá moderní technologie a anonymní komunikační kanály, čímž značně ztěžuje jeho odhalování a potírání. Internetové prostředí se stalo snadno dostupným nástrojem pro nezákonné transakce s ohroženými druhy zvířat, a to jak na veřejných platformách, tak na tzv. černého trhu. I přes existenci právních nástrojů a mezinárodních úmluv zůstává účinnost opatření často omezená kvůli nedostatečné spolupráci mezi institucemi, technologickému náskoku pachatelů a nízké prioritizaci této problematiky.

Tato část bakalářské práce je zaměřena na podrobnou analýzu nelegálního online obchodu s volně žijícími zvířaty v České republice, a to na základě dostupných statistických dat.

Cílem je identifikovat případy na území České republiky, způsoby organizace tohoto obchodu, nejčastěji využívané platformy a jejich rizika, dále technologie a rovněž právní a institucionální prostředky, které jsou v současnosti používány k jeho odhalování. Výzkum je zaměřen na konkrétní data týkající struktury a procesu obchodu a možného vzniku prostředí pro online obchod, dále objemu zachycených případů, druhové skladby zvířat, způsobů inzerce a prodeje. Výzkum se dále zabývá efektivitou dosavadních opatření a identifikuje hlavní problémy při jejich uplatňování v praxi.

7.1 Výzkumné metody

Pro tento výzkum byly zvoleny dvě metody – analýza sekundárních a statistických dat a kvalitativní metoda polostrukturovaného rozhovoru. První metoda pracuje s daty z oficiálních statistik ČIŽP, celní správy, databáze CITES, mezinárodních organizací (např. TRAFFIC, WWF), odborných publikací a médií. Data byla zpracována deskriptivní analýzou pomocí grafů a tabulek. V rámci této metody byly stanoveny 4 výzkumné otázky.

Polostrukturovaný rozhovor byl proveden se zástupci odborných institucí (např. ČIŽP, AOPK ČR, MŽP), kteří si přáli zůstat anonymní. Cílem rozhovorů bylo zjistit jejich pohled na efektivitu stávajících opatření, problémy v kontrole online prostředí a legislativní možnosti řešení nelegálního obchodu. Rozhovory se rovněž zaměřily na

konkrétní zkušenosti s případy obchodování, sankce, vyšetřovací postupy a návrhy možných preventivních nástrojů.

7.2 Cíl a výzkumné otázky

Cílem praktické části je analyzovat situaci a trendy nelegálního obchodu s volně žijícími živočichy na internetu v ČR. Praktická část se bude zabývat zejména objasněním rozsahu a forem tohoto jevu, identifikací zneužívaných platform a technik, dále také jaké formy opatření proti tomuto obchodu existují. V první části byly pro výzkum stanoveny tyto výzkumné otázky:

- Které druhy volně žijících živočichů se podle dosavadních případů v ČR nejčastěji nabízejí či prodávají nelegálně nebo nelegálně prostřednictvím internetu?
- Jaké jsou rizikové internetové platformy a technologie pachatelé při obchodu využívají?
- Jaký je rozsah jevu v ČR (počty případů v jednotlivých letech, trendy)?
- Jaká opatření (legislativní i operativní) proti tomuto nelegálnímu obchodu v ČR existují?

Pro polostrukturované rozhovory v druhé části byly stanoveny následující výzkumné otázky:

1. Jak účinná jsou současná preventivní opatření proti ilegálnímu online obchodu se zvířaty v ČR?
2. Jaké hlavní výzvy brání efektivní kontrole online platform a inzertních portálů?
3. Které druhy zvířat a produktů jsou nejčastěji předmětem ilegálního online obchodu v ČR?
4. Jaké právní nástroje a pravomoci mají jednotlivé instituce k dispozici při řešení těchto případů?
5. Jak funguje spolupráce s provozovateli internetových platform v boji proti ilegálnímu obchodu se zvířaty?
6. Jaké sankce hrozí za porušení předpisů CITES a jak často se využívají?
7. Jak vypadá typický případ ilegálního online obchodu se zvířaty v ČR?
8. Jak probíhá proces vyšetřování podezřelých inzerátů?
9. Které preventivní nástroje by byly nejúčinnější pro omezení nelegálního obchodu v online prostředí?

7.3 Analýza dat

Ze statistik vyplývá, že procesní tok celého obchodu záleží na celém cyklu činností předcházejících a následujících. Pro lepší vnímání celého procesu ilegálního obchodu na internetu od získání prostředků až po samotný přechod předmětu do Země, je níže vyhotoven obrázek s tabulkou, který, čerpá z dostupných dat a slouží k lepšímu pochopení celé struktury.

Obr. 2: Proces obchodu 1

Tabulka 1 Detailní analýza fází⁶²

Fáze obchodu	Metoda	Strategie utajení
Komunikace	Šifrované nebo soukromé kanály	Používání zabezpečených zpráv
Domluva platby	Soukromá vyjednávání	Vyhýbání se veřejným diskusím o cenách
Osobní předání	Neutrální místa schůzek	Setkání mimo lokaci prodejce
Zásilková služba	Falešné deklarace zásilek	Označení jako "doprava ptáka/žáby"
Dokumentace	Vynechání požadovaných povolení	Neuvádění zmínek o právních požadavcích

Zatímco obrázek shrnuje procesní tok nelegálního obchodu přes internet, tabulka uvádí dále i metody a strategie utajení při tomto procesu. Tento obchod však nezačíná u zobrazeného procesu, ale předchází mu např. (pytláctví nebo nelegální chovy, které probíhají mimo legislativní rámec.)

Nelegální obchod se zvířaty je často transnacionálním fenoménem, kdy k porušení zákona dochází již při získávání či převozu druhů v jiné zemi. Například

⁶² Vlastní zpracování 2025.

nelegální dovoz do České republiky může pokračovat nelegálním množení, inzercí nebo dalším exportem, což zahrnuje širší mezinárodní řetězec.

Tento fakt poukazuje na vysokou organizovanost pachatelů využívajících legislativní mezery i slabou přeshraniční spolupráci. Proto je nezbytný komplexní, mezinárodně koordinovaný přístup zahrnující nejen represivní opatření, ale také prevenci a osvětu veřejnosti a spotřebitelů.

Vývoj případů v čase

Z dostupných dat vyplývá, že v České republice dochází k dlouhodobému nárůstu případů týkajících se nelegálního obchodu s volně žijícími živočichy. Podle analýzy Ministerstva životního prostředí Česká inspekce životního prostředí každoročně eviduje přibližně 300 případů, které řeší v rámci správního řízení. K tomu se přidávají desítky kauz vyšetřovaných specializovanými policejními složkami zaměřenými na ochranu životního prostředí a další případy, jimiž se zabývají orgány činné v trestním řízení, zejména v souvislosti s pytláctvím. I když během pandemie COVID-19 došlo k mírnému poklesu těchto aktivit, celkový trend zůstává rostoucí.

Statistiky však pravděpodobně neodrážejí celkový rozsah problému, protože značná část této trestné činnosti zůstává skryta. Ministerstvo samo ve svých podkladech upozorňuje na to, že kapacity pro odhalování těchto aktivit jsou omezené, což vede k vysoké míře latentnosti.⁶³

Obchodované druhy a možné prostředí

Jedním z významných problémů ochrany přírody a biodiverzity v České republice je nelegální obchod s volně žijícími živočichy a jejich částmi. Tento fenomén se netýká pouze živých jedinců, ale ve značné míře zahrnuje také produkty ze zvířat, které jsou dále využívány pro tradiční medicínu nebo dekorativní účely. Mezi nejčastější předměty nelegálního obchodu patří produkty z přísně chráněných druhů – například korálové úlomky, slonovina, rohy nosorožců nebo části těl velkých kočkovitých šelem, jako jsou tygří kosti či drápy.

⁶³ Ministerstvo životního prostředí. (2025). *Akční plán pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2028*, s. 5. [cit. 2025-06-10]. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2025-03/OPZUR-Akcní_%20pl%C3%A1n_Wildlife%20crime_2025-202503031.pdf.

Kromě produktů z ohrožených živočichů tvoří významnou část nelegálního obchodu i samotní živí jedinci. Nejčastěji se jedná o exotické druhy želv, různé druhy plazů, ptáků, obojživelníků nebo i hmyzu. Typickým příkladem může být případ z roku 2014, kdy byla na letišti Václava Havla v Praze zadržena zásilka s několika desítkami suchozemských želv, které měly být do České republiky nelegálně dovezeny. Nezanedbatelnou roli v šíření tohoto typu kriminality sehrávají burzy a internetové inzerce, kde jsou chráněné druhy nabízeny často pod záminkou legálního chovu nebo prodeje.⁶⁴

Zvláště závažnou formu této trestné činnosti představují případy, kdy jsou živočichové cíleně chováni a zabíjeni za účelem zpracování na produkty využívané v tradiční medicíně. Příkladem může být mediálně známá kauza takzvaných „tygřích jatek“ z roku 2018, při níž bylo odhaleno zabíjení zdravých tygrů s cílem získat suroviny pro výrobu preparátů tradiční čínské medicíny. V tomto případě byli zapojeni také zahraniční chovatelé, konkrétně z Ruska, kteří tyto šelmy dodávali nejen pro účely chovu, ale také pro účinkování ve filmech nebo na veřejných akcích.⁶⁵

Tyto skutečnosti dokládají, že mezi nejčastěji obchodované druhy patří nejen velké šelmy jako tygři nebo nosorožci, ale i menší exotičtí živočichové – například želvy, chameleoni nebo papoušci. Česká republika se navíc řadí mezi významné chovatelské země. Podle údajů Agentury ochrany přírody a krajiny zde tisíce osob vlastní živočichy zařazené do přísně chráněné kategorie CITES I,⁶⁶ což svědčí o rozsáhlé síti domácích chovatelů. Tato situace vytváří prostor nejen pro legální obchod v rámci Evropy a mimo ni, ale také pro různé formy nelegálního nakládání. I přes existenci regulovaného obchodu se opakovaně podařilo zachytit desítky pokusů o vývoz ohrožených druhů nebo jejich částí, včetně případů souvisejících s výrobky z tygřích těl.

Shrnutím § 299 Trestního zákona lze označit další součást toku ilegálního obchodu na území České republiky, a to trestná činnost nelegálního usmrcování

⁶⁴ Celní úřad Praha Ruzyně. (2015). Ruzyňští celníci zabránili v loňském roce vývozu 92 kilogramů sloních klů. Celní správa České republiky. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://celnisprava.gov.cz/cz/celni-urad-praha-ruzyne/tiskove-zpravy/2015/Stranky/ruzynsti-celnici-zabranili-v-lonskem-roce-vyvozu-92-kilogramu-slonich-klu.aspx>.

⁶⁵ Svoboda zvířat. (2020). Česko v centru nelegálního obchodu s tygry. Tisková zpráva, Praha 9. 11. 2020. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://svobodazvirat.cz/novinky/cesko-v-centru-nelegalniho-obchodu-s-tygry>.

⁶⁶ AOPK ČR: *Obchod s exotikou*, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. [cit. 2025-06-12]. Dostupné online: <https://aopk.gov.cz/obchod-s-exotikou>.

chráněných druhů volně žijících živočichů. Nejčastěji jde o pytláctví zaměřené na rysy, vlky, vydry a dravé ptáky. Tyto nezákonné aktivity bývají mnohdy prováděny organizovanými skupinami, které působí i na mezinárodní úrovni. Následně mohou být produkty z těchto zvířat, jako části těl distribuovány právě na online platformách pomocí inzerátů či jinými způsoby.

Značný problém představuje nelegální obchod se psy a kočkami prostřednictvím internetových platforem. Podle zjištění neziskové organizace *Euro Group for Animals* (evropská organizace zaměřená na ochranu práv a blahobyt zvířat), nabízí až 90 % inzerátů prodeje psů na online tržišti eBay z nelegálních chovů.⁶⁷ V Evropě se každý den v internetových inzerátech objeví nabídka na přibližně 270 000 psů a 68 000 koček.⁶⁸

7.3.1 Statistiky nelegálně obchodovaných zvířat

Globální měřítko – Z globálního pohledu vyplívá, že nelegálnímu online trhu s volně žijícími živočichy dominují především papoušci a jedovatí hadi, kteří společně tvoří přibližně 63 % všech zaznamenaných transakcí. Tato skutečnost svědčí o specifickém zájmu obchodníků a zákazníků právě o tyto dvě skupiny živočichů.

Globální analýza online inzerátů v období 2017–2024 odhalila výrazné rozdíly v typech zvířat, která jsou nejčastěji nabízena k nelegálnímu prodeji. Největší podíl inzerátů tvoří ptáci, zejména papoušci, kteří představují téměř tři čtvrtiny všech případů. Za sledované období bylo zaznamenáno 77 377 inzerátů na papoušky, což odpovídá 74,9 % všech zjištěných případů. Druhou nejpočetnější skupinou jsou plazi, mezi které patří zejména hadi a ještěři. Těchto inzerátů bylo evidováno 22 355, tedy 21,6 % z celkového počtu.⁶⁹

Významným, i když menším segmentem nelegálního online obchodu, je také slonovina s 2 835 inzeráty (2,7 %) a luskouni s 924 inzeráty (0,9 %). Tyto údaje ukazují, že vedle mediálně známých případů, jako je obchod se slonovinou, převažuje v online

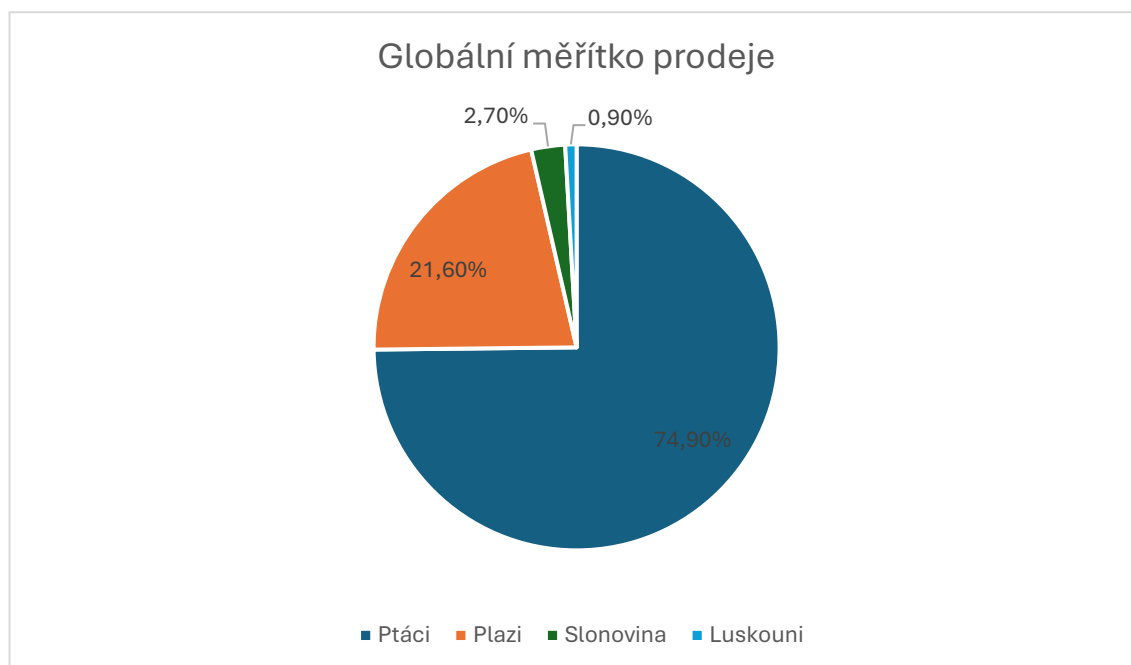
⁶⁷ INVESTIGACE.CZ. Štěnata na černém trhu: Kšeft za miliardy [online]. 2022 [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/stenata-cerny-trh/>.

⁶⁸ NIMAL EYE. EU Pet Advertising Advisory Group [online]. Praha: ANIMAL EYE, 2024 [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: https://www.animaleye.cz/eu-pet-advertising-advisory-group-eu-paag/?utm_source=chatgpt.com.

⁶⁹ Global Initiative Against Transnational Organized Crime. (2024). Monitoring online illegal wildlife trade: Setting the stage. Global Trend Report, červen 2024. s. 18. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2024/06/Monitoring-online-illegal-wildlife-trade-Setting-the-stage-EcoSolve-GI-TOC-June-2024.pdf>.

prostředí především nabídka živých ptáků a plazů, kteří jsou často určeni pro zájmový chov nebo teraristiku

Graf 1: Globální měřítko prodeje⁷⁰

Z hlediska druhové struktury trhu bylo možné identifikovat i hierarchii na základě četnosti výskytu jednotlivých skupin v nabídce. Papoušci představují nejvýznamnější kategorii, neboť se podílejí na 35 % všech online transakcí. Průměrná nabízená cena jednoho jedince činí přibližně 15 000 Kč, přičemž riziko odhalení při obchodování je hodnoceno jako střední.⁷¹

Druhou nejvýznamnější skupinou jsou jedovatí hadi, kteří tvoří 28 % zaznamenaných transakcí. V porovnání s papoušky je u nich zaznamenána vyšší průměrná cena dosahující hodnoty 25 000 Kč, avšak riziko odhalení tohoto druhu obchodu je podle dostupných údajů nižší.⁷²

⁷⁰ Vlastní vyhotovení ze statistik

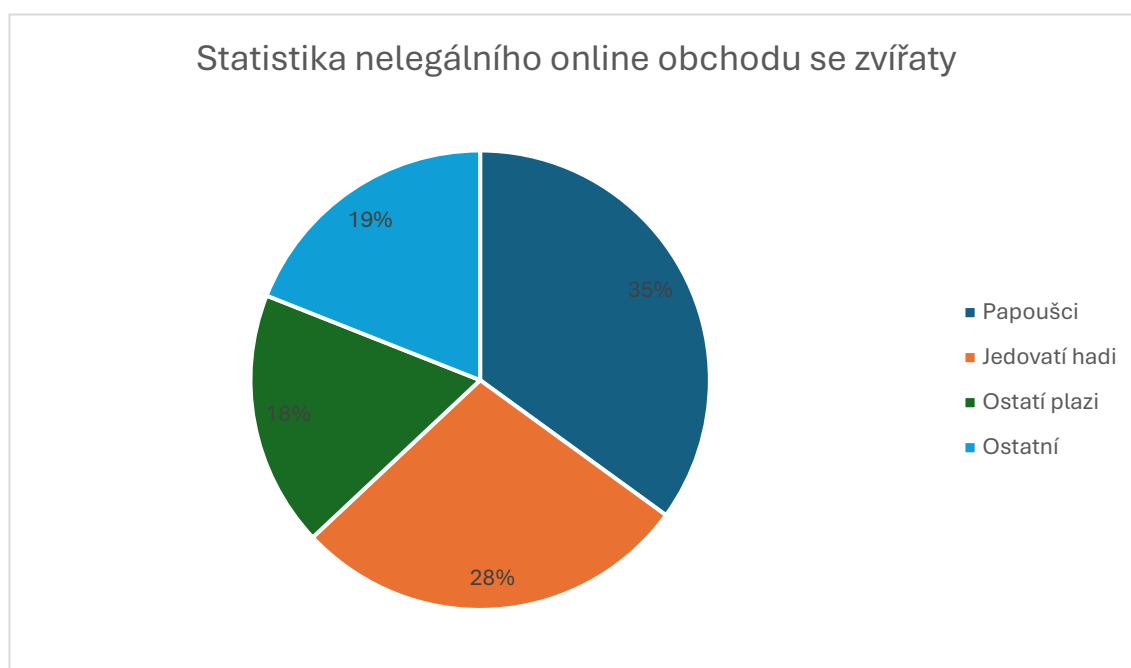
⁷¹ Jensen, T. J., Strine, C., Hughes, A. C., et al. (2020). Thousands of reptile species threatened by under-regulated global trade. *Nature Communications*, 11, 4738. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41467-020-18523-4>.

⁷² WWF. (2020). Wildlife trafficking found online in EU – reports. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.wwf.eu/?364590/Wildlife-trafficking-found-online-in-EU--reports>.

Na třetím místě v rámci sledovaných kategorií figurují ostatní druhy plazů, které dohromady tvoří 18 % trhu. Tato skupina se vyznačuje nejnížší průměrnou cenou na úrovni kolem 8 000 Kč.⁷³

Výše uvedená data ukazují nejen na specifickou strukturu nelegálního trhu, ale rovněž na ekonomické motivace aktérů, kteří se do obchodování s jednotlivými živočišnými druhy zapojují. Tato analýza zároveň podtrhuje význam cíleného dohledu nad konkrétními skupinami ohrožených druhů v online prostředí. Pro shrnutí dat slouží níže uvedený graf.

Graf 2: Globální Ilegální online obchod⁷⁴

Česká republika – Policie České republiky každoročně eviduje několik desítek případů trestné činnosti v oblasti ochrany životního prostředí. V období let 2020 až 2024 bylo podle dostupných statistik každoročně zaznamenáno přibližně 33 až 48 případů trestného činu úmyslného poškozování životního prostředí (skutková podstata TSK 850). Z tohoto počtu bylo ročně objasněno přibližně 10 až 29 případů, což odpovídá míře objasněnosti v rozmezí zhruba 30 až 60 %. Tyto statistiky zahrnují rovněž případy související s nelegálním obchodem s exempláři chráněnými podle mezinárodní úmluvy

⁷³ Global Initiative Against Transnational Organized Crime. (2024). Monitoring online illegal wildlife trade: Setting the stage. Global Trend Report, červen 2024. s. 18. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2024/06/Monitoring-online-illegal-wildlife-trade-Setting-the-stage-EcoSolve-GI-TOC-June-2024.pdf>.

⁷⁴ Vlastní vyhotovení 2025.

CITES. Přehled některých konkrétních záchytů realizovaných v rámci vybraných policejních operací je uveden v následující tabulce.⁷⁵

Na území České republiky se v rámci nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů objevují především případy týkající se velkých savců a produktů z nich odvozených. Podle informací kriminalistů se jedná o vysoce organizovanou a rozvinutou trestnou činnost, přičemž Česká republika zde vystupuje jak v roli tranzitní, tak i cílové země. Při kontrolách na pražském letišti byly například zajištěny tygří drápy, medvědí žlučníky či vzácný špičák levharta mandžuského. Významným případem byla také operace EBUR, v jejímž rámci bylo odhaleno 126 kilogramů nelegálně převážené slonoviny.⁷⁶

Policie České republiky eviduje také případy nelegálního obchodu se živými i mrtvými jedinci chráněných druhů. Významný zásah proběhl v roce 2018 na Liberecku, kde byla při razii odhalena rozsáhlá činnost související s nelegálním nakládáním se zvířaty. Vyšetřovatelé tehdy zajistili tělo čerstvě uloveného tygra, několik kůží patřících ke kočkovitým šelmám a více než dvacet zmrazených těl chráněných ptáků a savců, mezi nimi například bobr evropský. Tento případ poukázal na závažnost a brutalitu některých forem environmentální kriminality v České republice.⁷⁷

Součástí nelegálního obchodu se zvířaty na území České republiky jsou také pokusy o převoz živých jedinců vzácných druhů. V jednom z takových případů bylo například zadrženo osm tamarínů, drobných primátů pocházejících z Brazílie, které se pachatelé pokusili nelegálně dovézt do ČR. V rámci nelegálního trhu se savci se rovněž objevují produkty využívané v tradiční medicíně, které obsahují živočišné složky – typickým příkladem je pižmo.⁷⁸

Ptáci – Mezi nejčastěji obchodované skupiny ptáků v České republice patří drobní papoušci, kteří jsou legálně chováni a dále vyváženi, přičemž jde například o papoušky

⁷⁵ Policie České republiky. Potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin [online]. [cit. 2025-06-13]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/potirani-nelegalniho-obchodu-s-ohrozenymi-druhy-zivocichu-a-rostlin.aspx>.

⁷⁶ TOMEK, Jiří. Obchod se slonovinou a rohy v Česku roste. Zapojení Vietnamců. Policie prošetřuje. [online]. iROZHLAS.cz, 5. 6. 2017 [cit. 2025-06-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/obchod-se-slonovinou-a-rohy-v-cesku-roste-zapojeni-vietnamcu-policie-prosetruje_1706051200_ph.

⁷⁷ Policie České republiky – KŘP Libereckého kraje. Obchodovali s tygry [online]. 18. 7. 2018 [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/obchodovali-s-tygry.aspx>.

⁷⁸ ŠTURMOVÁ, Barbora. Pašování zvířat v Česku [online]. investigace.cz, 2023 [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/pasovani-zvirat-v-cesku/>.

zpěvavé, různé druhy rozel či amazoňanů. Významná část těchto ptáků je určena pro zahraniční trh – každoročně se jedná o více než 40 000 jedinců z druhů podléhajících úmluvě CITES, přičemž převažují zejména pěvci.

Na druhé straně však existuje i nelegální dimenze obchodu s chráněnými ptáky, která probíhá především formou pašování jednotlivých, často vzácných exemplářů ukrytých před kontrolními orgány. Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) v letech 2018 a 2019 realizovala 59 cílených kontrol zaměřených na chovy exotických papoušků, při nichž bylo prověřeno přibližně 500 zvířat. Ve zhruba polovině případů byly zaznamenány nedostatky – typicky šlo o nedoložený původ zvířat, chybějící identifikační označení či absenci povinných povolení.

Rostoucí trend odhalování chráněných ptáků je patrný také při hraničních a letištních kontrolách. Například v roce 2018 bylo při kontrolách zadrženo 26 živých ptáků (oproti běžnému průměru do deseti kusů) a zároveň 58 mrtvých jedinců. Kromě toho jsou inspektory pravidelně zabavováni papoušci přepravovaní bez platných vývozních dokumentů či bez řádné veterinární kontroly, čímž dochází k porušení mezinárodních i národních předpisů.⁷⁹

Plazi – V rámci nelegálního obchodu s plazy na území České republiky jsou nejčastěji zmiňovány případy týkající se chráněných druhů želv a ještěřů. Typickým příkladem je případ z roku 2015, kdy Policie ČR obvinila tři osoby z Domažlicka za prodej chráněných želv vroubených a zelenavých prostřednictvím internetových inzerátů. Tito prodejci nabízeli zvířata nejméně stovce zákazníků, aniž by k tomu měli příslušné povolení či výjimku od příslušných orgánů státní správy.

Ostatní skupiny plazů, jako jsou tropičtí hadi nebo zástupci čeledi agamovitých, jsou v souvislosti s nelegálním obchodem zmiňovány spíše okrajově a pouze v mediálním prostoru. Vzhledem k absenci ucelených oficiálních statistik nelze rozsah tohoto typu obchodování přesněji kvantifikovat.

⁷⁹ Čtyřicet tisíc vyvezených ptáků. V Česku se rozmáhá obchod s chráněnými druhy [online]. Aktuálně.cz, 2021 [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/chovatelska-velmoc-cesi-loni-do-zahranici-vyvezli-40-tisic-c/r~e5db5f7c58d511ecad06ac1f6b220ee8/>.

Obojživelníci – O obchodu s obojživelníky (např. ropuchy, mloci) v ČR nejsou známy významné případy. Není publikována žádná konkrétní data o nelegálním vývozu nebo pašování obojživelníků na území ČR.

Ryby – Podobně jako u obojživelníků, chybí veřejná data o nelegálním obchodu s rybami (živými či jejich produkty) v ČR. Zvláště u chráněných ryb (např. jeseteři pro kaviár) by byla kontrola mezinárodního obchodu záležitostí Celní správy a ČIŽP, ale žádné konkrétní případy v médiích nebo zprávách zatím nevynikly.

Bezobratlí - V kategorii nelegálně obchodovaných bezobratlých živočichů se v českém kontextu nejčastěji objevují korály, chránění korýši a měkkýši. Zvláště atraktivní jsou tvrdé korály, které jsou často nelegálně převáženy turisty v rámci osobních zavazadel jako tzv. suvenýry. Podle údajů celní správy bylo například v první polovině roku 2019 na letišti Václava Havla v Praze odhaleno 51 kusů tvrdých korálů, a to ve třech samostatných případech.

Další významnou skupinou ilegálně převážených komodit jsou produkty tradiční čínské medicíny, které často obsahují živočišné extrakty z ohrožených druhů. Typickým příkladem je pravé pižmo získávané z jelenů pižmových (Mošusu). V roce 2019 zaznamenali celníci sedm případů záchytu přípravků obsahujících tuto látku.

Z globální perspektivy upozorňují mezinárodní instituce, jako je INTERPOL a sekretariát úmluvy CITES, na masivní objemy nelegálně obchodovaných bezobratlých organismů v rámci mezinárodních operací, jako byla například Operace „*Thunder*“ v roce 2023. V rámci těchto akcí bývají zabavovány tuny exotického dřeva, mušlí, korýšů a dalších chráněných druhů. Nicméně specifická data týkající se České republiky nejsou v těchto zprávách uváděna samostatně.⁸⁰

Případy na území České republiky lze zahrnout takto: V letech 2011 až 2015 se na Domažlicku policie ČR prostřednictvím monitoringu internetových inzercí zaměřila

⁸⁰ Korály nebo pižmo, nejčastější ilegální suvenýry z cest. Za pašování hrozí pokuta až 1,5 milionu [online]. ČT24, 2023 [cit. 2025-06-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/koraly-nebo-pizmo-nejcastejsi-ilegalni-suvenyry-z-cest-za-pasovani-hrozi-pokuta-az-1-5-milionu-63454>.

na nelegální obchod s chráněnými suchozemskými želvami, kdy bylo zjištěno a zadrženo přibližně sto jedinců želv vroubených a zelenavých.⁸¹

V první polovině roku 2016 na Letišti Václav Havel spolu Celní správa a Česká inspekce životního prostředí v rámci operace „Tygří oko“ odhalily pašování tygřích drápů, medvědíků žlučníků a špičáku mandžuského levharta – celkem 44 chráněných předmětů bylo zajištěno. V březnu 2016 pak celníci na stejném letišti uskutečnili operaci „Kostka“, při níž zabavili sedm tygřích drápů a dva medvědí žlučníky. O měsíc později v rámci operace „EBUR“ celní správa odhalila 126 kilogramů slonoviny, která byla maskována jako sběratelská starožitnost a jejíž tržní hodnota se odhadovala na přibližně šest milionů korun.⁸²

Dne 7. července 2018 provedla Policie ČR domovní prohlídky v Liberci, během kterých zajistila tělo zabitého tygra, desítky kůží velkých kočkovitých šelem a více než dvacet zamražených tělních částí chráněných ptáků a savců (například bobrů).⁸³

V první polovině roku 2019 na Letišti Praha–Ruzyně celníci zadrželi 51 kusů tvrdých korálů dovezených jako suvenýry ve třech samostatných případech, a zároveň odhalili sedm případů dovozu přípravků tradiční čínské medicíny obsahujících pravé pižmo.⁸⁴

V říjnu 2023 se Česká republika jako členský stát zapojila do operace Interpolu „Thunder“, v jejímž rámci bylo zadrženo osm drápkatých opic, konkrétně dva kosmani bělovousí, čtyři tamaríni pinčí a dva tamaríni žltorucí, kteří se nyní nachází u současného majitele. Ten má stále možnost doložit, že zvířata získal legálně.⁸⁵

⁸¹ NEOPRÁVNĚNÉ nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy [online]. Policie České republiky, 2023 [cit. 2025-06-14]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/neopravnene-nakladani-s-chranenymi-volne-zijicimi-zivocichy.aspx>.

⁸² Obchod se slonovinou a rohy v Česku: roste zapojení Vietnamců, policie prošetřuje i státní správu [online]. iROZHLAS.cz, 2021 [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/obchod-se-slonovinou-a-rohy-v-cesku-roste-zapojeni-vietnamcu-policie-prosetruje_1706051200_ph.

⁸³ Obchodovali s tygry [online]. Policie České republiky, 2018 [cit. 2025-06-19]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/obchodovali-s-tygry.aspx>.

⁸⁴ Korály nebo pižmo, nejčastější ilegální suvenýry z cest. Za pašování hrozí pokuta až 1,5 milionu [online]. ČT24, 2023 [cit. 2025-06-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/koraly-nebo-pizmo-nejcastejsi-ilegalni-suvenyry-z-cest-za-pasovani-hrozi-pokuta-az-1-5-milionu-63454>.

⁸⁵ Pašování zvířat v Česku [online]. investigace.cz, 2023 [cit. 2025-06-19]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/pasovani-zvirat-v-cesku/>.

Pro shrnutí statistik získaných dat dostupných případů na území České republiky mezi lety 2016 až 2023 slouží níže vytvořená tabulka, která porovnává rok, lokalitu, dále metodu, jakou byl daný případ proveden společně s institucí, díky které se na daný případ přišlo, jaké produkty byly předmětem a kolik kusů, popřípadě kilogramů bylo předmětem obchodu. Z uvedených případů je zřejmé, že tato problematika už byla dříve zachycena právě i na poli internetu, a to v letech 2011-2015, formou inzerátů v Domažlicku.

Tabulka 2 Případy v ČR⁸⁶

Rok / Lokalita	Metoda (instituce)	Druhy/produkty	Objem (kusů, kg...)
2011–2015 (Domažlicko)	Internetové inzeráty (Policie ČR)	Želvy vroubené a zelenavé	100 kusů
2016 (I-V 2016, Praha)	Letiště Václav Havel (Celní správa + ČIŽP) operace „Tygří oko“	Tygří drápy, medvědí žlučníky, špičák mandžuského levharta	44 předmětů
2016 (III 2016, Praha)	Letiště Václav Havel (Celní správa) operace „Kostka“	Tygří drápy, medvědí žlučníky	7 drápů a 2 žlučníky
2016 (IV 2016, Praha)	Letiště Václav Havel (Celní správa) operace „EBUR“	Slonovina (maskovaná jako starožitnost)	126 kg (≈6 mil. Kč)
2018 (7. 7. 2018, Liberec)	Domovní prohlídky (Policie ČR)	Tělo zabitého tygra, kůže velkých kočkovitých, 20+ zamražených tělních částí chráněných ptáků a savců (např. bobr)	1 tygr, desítky kusů kůží, >20 těl
2019 (první pol.)	Letiště Praha–Ruzyně (Celní správa)	Tvrdé korály (suvenýry)	51 kusů (v 3 případech)
2019 (první pol.)	Letiště Praha–Ruzyně (Celní správa)	TCM přípravky obsahující pravé pižmo	7 případů záchytu
2023 (říjen, ČR)	Operace Interpol „Thunder“ (členství ČR)	Drobný primát	8 kusů

U všech případů ne jenom v České republice, ale po celém světě bylo a je možné, že byly započaty právě prostřednictvím internetových platforem jako v případech zachycených

⁸⁶ Vlastní zpracování podle údajů z dostupných dat.

celní správou (*operace "Tygří oko"*), kde je zřejmé, že všemu předcházela kontakt prostředníka se zákazníkem formou ať už zpráv, telekomunikací nebo přímo reakcí na inzerát. Dále uvedené případy z Domažlicka přímo potvrzují nelegální činnost provedenou skrze internetové platformy formou inzerátů.

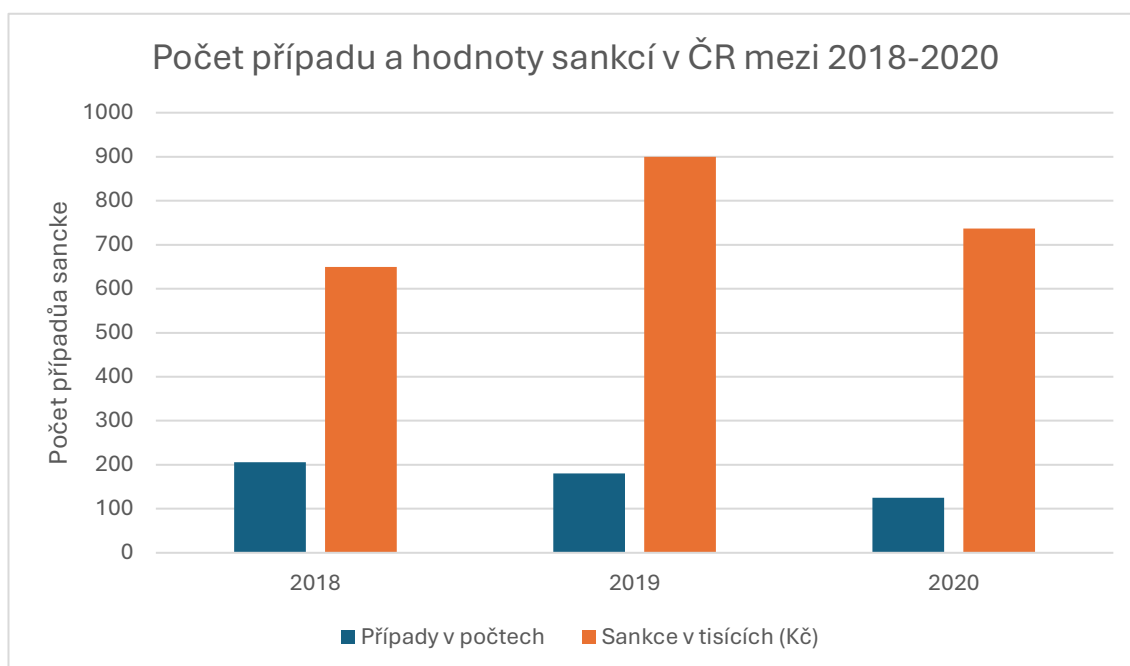
Důležité je zmínit, že převážnou většinu případů černého trhu se zvířaty zastupuje vietnamská komunita a vzhledem ke skutečnosti, že Česká republika je jeden ze států s největším množstvím této komunity na jeho území složky ochrany zvířat a kontrolní instituce CITES, kontrolují zmíněnou komunitu a monitorují její činnosti.

Podle statistiky za poslední období lze určit kolik případů spojených s nelegálním obchodováním se zvířaty a činnostmi s obchodem spojené, dále jaké byly uloženy hodnoty sankce. Podle dat zveřejněných Českou inspekcí životního prostředí vykazuje nelegální obchod s ohroženými druhy určité charakteristické tendence. V období let 2018 až 2020 došlo k poklesu počtu udělených pokut ze 206 případů v roce 2018⁸⁷ na 125 případů v roce 2020,⁸⁸ což představuje snížení o 39,3 %. Naopak hodnota uložených pokut vzrostla z částky 649 400 Kč na 737 800 Kč.

⁸⁷ Česká inspekce životního prostředí. Výroční zpráva ČIŽP 2018 [online]. Česká inspekce životního prostředí, 2019. s. 48–49. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z: https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/file/Ow8/VZ-CIPZ-2018-final_0.pdf.

⁸⁸ Česká inspekce životního prostředí. Výroční zpráva ČIŽP 2020 [online]. Česká inspekce životního prostředí, 2020 [cit. 2025-06-20]. Dostupné z: https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/file/dw9/Vyrocnizprava-CIZP-2020_0.pdf.

Graf 2: Počet případů, a hodnoty sankcí⁸⁹

Graf znázorňuje kolik případů bylo zaznamenáno v letech pandemie (COVID-19), trestná činnost spojená s nelegálním obchodem ubývala následkem mezinárodně stanovených omezení a hodnoty pokut vstoupaly vzhledem k faktu, že se svět potýkal s globální pandemií. Statistiky vyznačené v grafu zahrnují i rok 2019, který v textu nad ním nebyl určen. Důvodem jejich neurčení je nedostatek dostupných dat z daného roku, proto byly data vypracovány a zaokrouhleny podle vlastního uvážení, které bylo potvrzeno institucí ČIŽP.

Data z roku 2024 nejsou dostupná v žádné volně dostupné databázi, avšak data v roce 2023 ukazují, že Česká inspekce životního prostředí provedla celkem 12 583 kontrolních akcí, přičemž výrazný podíl těchto aktivit byl zaměřen na sledování internetových nabídek chráněných druhů živočichů a rostlin. V důsledku těchto kontrol bylo zahájeno 458 správních řízení kvůli podezření z porušení zákona o obchodování s ohroženými druhy (CITES) v online prostředí. Analýza internetových inzerátů umožnila inspekci odhalit řadu případů, kdy byly nabízeny exotické druhy zvířat bez doloženého legálního původu, což představuje riziko pro ochranu ohrožených druhů a efektivní uplatňování legislativy v oblasti CITES.⁹⁰

⁸⁹ Vlastní zpracování z dostupných dat.

⁹⁰ Česká inspekce životního prostředí. (2024). *Výroční zpráva 2023*. Praha: Česká inspekce životního prostředí. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z <https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/2024-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202023.pdf>.

Analýza geografického rozložení nelegálního obchodu s ohroženými druhy neukazuje jednoznačně vymezené „horké“ oblasti. Nelegální nabídky se vyskytují rovnoměrně po celém území České republiky. Vyšší počet případů lze však očekávat v blízkosti krajských měst, zejména tam, kde se nacházejí významná letiště nebo pozemní celní úřady, například v Praze (Ruzyně), Brně či Ostravě. Dále je zvýšená aktivita patrná v regionech s větší koncentrací chovatelské komunity. Vzhledem k převládajícímu využívání online prostředí pro obchodování se inzerce často odehrává na internetových platformách, přičemž skutečné místo realizace transakce je obvykle domlouváno individuálně mezi účastníky.

7.3.2 Statistiky rizik platform a formy inzerce

Platformy a formy inzerce

V této kapitole práce sbírá statistiky rizik internetových platform a forem jakými prostředníci za hranicemi zákonů a úmluv inzerují svá zvířata. Z globálního hlediska je jisté, že používané platformy jsou ve všech Zemích podobné či přímo totožné, pachatelé sledují vzrůstající trendy mezi platformami a využívají formy inzerce podle předchozích zkušeností, volně dostupných informací, prostřednictvím umělé inteligence nebo dokonce rad poskytnutých v prostředí černého obchodu. Všechny získaná data budou následně shrnuta a interpretována pomocí tabulek nebo grafů.

Statistiky nelegálního obchodu se zvířaty v České republice ukazuje, že internetové prostředí hraje v této oblasti stále významnější roli a umožňuje pachatelům využívat širokou škálu online platform. Podle nejnovějších zjištění monitorovacích studií lze rozlišit pět hlavních kategorií online prostředí, které se liší mírou rizika i možnostmi kontroly a zásahu ze strany státních orgánů a nevládních organizací.

Ačkoliv v České republice neexistují oficiální statistiky týkající se prodeje zvířat prostřednictvím internetu, dostupné evropské studie ukazují významnou roli online platform v nelegálním obchodu s živočichy. Ve zkoumaném období představovaly inzeráty zveřejněné na specializovaných webových stránkách a sociálních sítích přibližně polovinu všech nelegálních nabídek, přičemž kolem 50 % z nich bylo umístěno na odborných portálech, jako jsou například Parrot4Sale či Terraristik.cz, a více než čtvrtina

pak na platformě Facebook. Podle organizací Interpol a IFAW dochází k neustálému nárůstu využívání internetu a skrytých sítí pro obchodování se zvířaty.⁹¹

Největší podíl inzerátů souvisejících s nelegálním obchodem se zvířaty byl zaznamenán na **sociálních sítích**, zejména na Facebooku a Instagramu. Právě tyto platformy představují z hlediska nelegálního obchodu vysoké riziko, neboť umožňují rychlé a anonymní propojení mezi prodávajícími a zájemci. Zároveň je zde však monitorování pouze středně účinné, protože provozovatelé platforem často reagují na podněty se zpožděním a odhalování ilegálních nabídek je komplikováno množstvím obsahu a soukromými skupinami. Statistiky ukazují, že na sociálních sítích je umístováno přibližně 41 % všech denně sledovaných inzerátů nabízejících chráněné druhy nebo produkty z nich.⁹²

Druhou nejvýznamnější kategorií jsou **e-komerce platformy a online bazary**, jako je například Sbazar.cz. Tyto weby vykazují střední úroveň rizika, protože jsou sice hojně využívány, ale díky veřejné povaze inzerce a možnostem automatizovaného vyhledávání zde lze nelegální nabídky relativně dobře monitorovat a odstraňovat. Průměrně se na těchto platformách objeví kolem 35 % všech sledovaných inzerátů.⁹³

Specifickou skupinu tvoří specializované **chovatelské weby**, které jsou často lépe regulovány a kontrolovány samotnými provozovateli i komunitou uživatelů. Díky tomu zde bylo zaznamenáno nižší riziko výskytu nelegálních nabídek; konkrétní procentuální podíl však dostupné studie neuvádějí.⁹⁴

⁹¹ WWF-Belgium, TRAFFIC, INTERPOL, Belgian Customs, IFAW (2020). STOP WILDLIFE cyberCRIME IN THE EU: Online trade in reptiles and birds in Belgium and the Netherlands. Brussels: WWF-Belgium. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z <https://www.readkong.com/page/stop-wildlife-cybercrime-in-the-eu-online-trade-in-reptiles-8099760>.

⁹² Global Initiative Against Transnational Organized Crime. Monitoring GI-TOC, 2024. str. 6, kapitola „Phase 1: The rise in online trading“ a graf „Number of adverts by type of platform (e-commerce/social media)“. [cit. 2025-06-16]. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2024/06/Monitoring-online-illegal-wildlife-trade-Setting-the-stage-EcoSolve-GI-TOC-June-2024.pdf>.

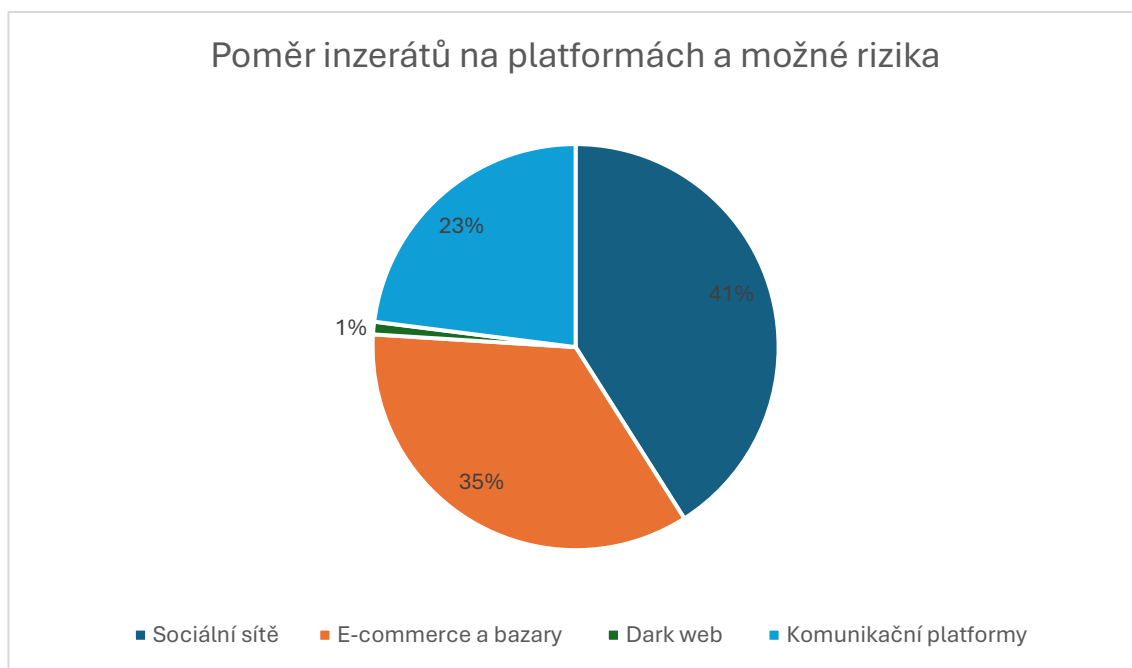
⁹³ Global Initiative Against Transnational Organized Crime. Monitoring GI-TOC, 2024. str. 6, kapitola „Phase 1: The rise in online trading“ a graf „Number of adverts by type of platform“. [cit. 2025-06-20]. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2024/06/Monitoring-online-illegal-wildlife-trade-Setting-the-stage-EcoSolve-GI-TOC-June-2024.pdf>.

⁹⁴ Ministerstvo životního prostředí ČR. Akční plán pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2028. Praha: MŽP ČR, 2025. kapitola o kategorizaci rizik platforem, část o regulaci chovatelských webů. [cit. 2025-06-16]. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2025-03/OPZUR-Akcní_%20pl%C3%A1n_Wildlife%20crime_2025-202503031.pdf.

Na opačném konci spektra stojí **darkweb**, přístupný například přes síť Tor. Zde je riziko nelegálního obchodu velmi vysoké, neboť prostředí černý trh poskytuje pachatelům vysokou míru anonymity a minimalizuje možnosti monitorování. Přestože zde bylo identifikováno pouze asi 1 % všech sledovaných inzerátů, právě tato část trhu je pro vyšetřovatele nejhůře dostupná a představuje zásadní výzvu pro prosazování práva.⁹⁵

Významnou roli hrají také šifrované komunikační aplikace, například WhatsApp. Tyto kanály umožňují rychlou a neveřejnou domluvu mezi prodávajícími a kupujícími, což zvyšuje rizikovost tohoto typu komunikace. Monitorování zde naráží na technická a právní omezení, a proto je účinnost zásahu nízká. Přibližně 23 % inzerátů bylo realizováno právě prostřednictvím těchto aplikací.⁹⁶

Graf 4: Inzeráty a možná rizika

Metody maskování nelegálního zboží

Statistiky metod maskování nelegálního obchodu se zvířaty na internetu podle mezinárodních studií a analýzy českých dat uvádí, že nejběžnější praktikou (až 95 %

⁹⁵ Global Initiative Against Transnational Organized Crime. Monitoring online GI-TOC, 2025. tabulka „Distribution of adverts by platform“ a část o „encrypted channels“ a „deep web marketplaces“. [cit. 2025-06-20]. Dostupné z: <https://cites.org/sites/default/files/EST/Monitoring-illegal-wildlife-trade-Ivory-and-plants-GI-TOC-January-2025.pdf>3.

⁹⁶ Global Initiative Against Transnational Organized Crime. Monitoring online Geneva: GI-TOC, 2024. str. 6, kapitola „Monitoring efforts“ a graf „Number of adverts by type of platform“. [cit. 2025-06-20]. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2024/06/Monitoring-online-illegal-wildlife-trade-Setting-the-stage-EcoSolve-GI-TOC-June-2024.pdf>.

procent případů), je **zaměňování explicitních obchodních výrazů za neutrální či neškodně působící termíny**. Místo slova „prodej“ obchodníci často používají označení jako „výměna“, „nové umístění“ nebo „*rehoming*“. V mezinárodním prostředí se navíc objevují specifické kódové výrazy – například „*aloo*“ označuje pižmoně a „kola“ slony.⁹⁷

Druhou nejčastěji využívanou strategií je **přesun komunikace z veřejně přístupných platforem do soukromých komunikačních prostředí** (až 78 % případů). Prodejci se často uchylují k využívání uzavřených skupin na Facebooku, konverzací přes WhatsApp, kanálů na Telegramu či přímých zpráv na Instagramu.⁹⁸ Na Facebooku je přibližně 40 % nabídek zaznamenáno na veřejně přístupných stránkách, zatímco zbývajících 60 % se nachází v uzavřených skupinách určených především pro chovatelskou komunitu.⁹⁹

Třetí klíčovou taktikou je záměrné **omezování poskytovaných informací**. Prodejci často zveřejňují pouze fotografie doplněné kontaktními údaji, vyhýbají se přesnému pojmenování druhů (používají zkratky) a nezveřejňují cenu. Tento způsob minimalizace informací byl zaznamenán přibližně v 60 % případů.¹⁰⁰ Často se objevují vágní a obecné popisy, jako například „vzácný druh“ nebo „poprvé v nabídce“, které záměrně zastírají skutečnou identitu zvířete.¹⁰¹

Čtvrtou identifikovanou metodou je **fyzické ukrývání nelegálního zboží** uvnitř legálních zásilek. Tato strategie zahrnuje například použití mražených potravin k maskování pachu, dřeva či nábytku jako objemných úkrytů, nebo balení mezi luštěniny a ořechy. Výzkumy týkající se pašování šupin luskounů navíc ukazují, že v přibližně (17 %

⁹⁷ Mail Today. Aloo for musk deer, kola for elephants, poachers use code words to deal in protected animals. India Today, 2016. [cit. 2025-06-17]. Dostupné z: <https://www.indiatoday.in/mail-today/story/aloo-for-musk-deer-kola-for-elephants-poachers-use-code-words-to-deal-in-protected-animals-15083-2016-06-19>.

⁹⁸ ACAMS Today. ECO-SOLVE: Using AI to disrupt global wildlife trafficking. ACAMS Today, 2024. [cit. 2025-06-18]. Dostupné z: <https://www.acamstoday.org/eco-solve-using-ai-to-disrupt-global-wildlife-trafficking/>.

⁹⁹ WWF-Belgium, TRAFFIC, INTERPOL, Belgian Customs, IFAW (2020). STOP WILDLIFE cyberCRIME IN THE EU: Online trade in reptiles and birds in Belgium and the Netherlands. Brussels: WWF-Belgium. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z <https://www.readkong.com/page/stop-wildlife-cybercrime-in-the-eu-online-trade-in-reptiles-8099760>.

¹⁰⁰ WWF-Belgium, TRAFFIC, INTERPOL, Belgian Customs, IFAW (2020). STOP WILDLIFE cyberCRIME IN THE EU: Online trade in reptiles and birds in Belgium and the Netherlands. Brussels: WWF-Belgium. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z <https://www.readkong.com/page/stop-wildlife-cybercrime-in-the-eu-online-trade-in-reptiles-8099760>.

¹⁰¹ Spatial analysis of wildlife trafficking and concealment methods. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z: [file:///C:/Users/jonas/Downloads/87-106++Lord+final+doc%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/jonas/Downloads/87-106++Lord+final+doc%20(1).pdf).

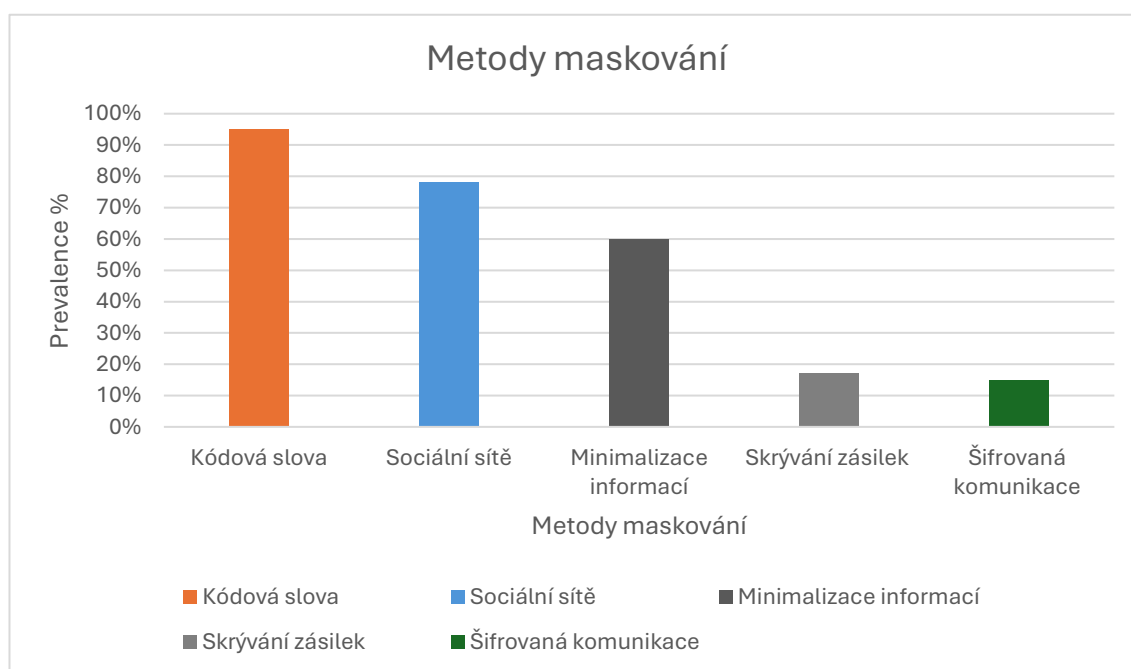
případů), byly využity blíže nespecifikované metody skrývání, což poukazuje na rostoucí míru propracovanosti a snahu vyhnout se odhalení.¹⁰²

Pátou a dynamicky se rozšiřující praktikou je **používání komunikačních kanálů** s end-to-end šifrováním k předávání detailů transakcí. Prodejci stále častěji přesouvají komunikaci na platformy jako WhatsApp, Telegram, Signál či využívají šifrované e-mailové služby, aby zajistili vyšší úroveň anonymity a ochrany před odhalením.¹⁰³

K této praxi nebylo možné nalézt procentuální podíl na počtu případů, odhadem však lze odvodit, že se jedná v rozmezí 15 až 25 %.

Statistiky metod maskování jsou shrnuta v rámci níže uvedeného grafu.

Graf 5: Metody maskování 1

7.3.3 Nejefektivnější opatření v boji proti online obchodu s volně žijícími zvířaty a ohroženými druhy

1. Technologické nástroje (AI a strojové učení)

- Český kontext

¹⁰² Spatial analysis of wildlife trafficking and concealment methods. s. 96. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z: [file:///C:/Users/jonas/Downloads/87-106++Lord+final+doc%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/jonas/Downloads/87-106++Lord+final+doc%20(1).pdf).

¹⁰³ ACAMS Today. ECO-SOLVE: Using AI to disrupt global wildlife trafficking. ACAMS Today, 2024. [cit. 2025-06-17]. Dostupné z: <https://www.acamstoday.org/eco-solve-using-ai-to-disrupt-global-wildlife-trafficking/>.

V českém prostředí představuje významnou iniciativu projekt CYBER ZOO realizovaný Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR). Tento projekt využívá umělou inteligenci k monitorování 25 tuzemských e-shopů a sociálních sítí s cílem odhalit podezřelé nabídky. V roce 2023 bylo tímto způsobem identifikováno 112 podezřelých inzerátů, přičemž v 68 % případů došlo následně k fyzickému zabavení zvířat či zboží.¹⁰⁴

2. Mezinárodní koalice a spolupráce s platformami

Koalice „*End Wildlife Trafficking Online*“ (Koalice za ukončení online obchodu s volně žijícími živočichy), vznikla v roce 2018 pod vedením organizací WWF, TRAFFIC a IFAW s cílem propojit technologické platformy a ochránce přírody v boji proti online obchodu s ohroženými druhy. Mezi hlavní činnosti Koalice patří standardizace politik proti nelegálnímu obsahu, kdy členové přijali jednotná pravidla zakazující inzerci a prodej ohrožených druhů na svých platformách. Dále se zaměřují na školení personálu – více než 3 000 zaměstnanců členských společností bylo vyškolen v rozpoznávání a odstraňování nelegálního obsahu týkajícího se divoké fauny a flóry. Koalice také sdílí více než 4 000 klíčových slov a výrazů pro efektivnější automatizovanou detekci nelegálních nabídek a zapojuje komunitu, přičemž dobrovolníci nahlásili přes 38 000 podezřelých případů obchodování s ohroženými druhy.

Díky těmto aktivitám se Koalici podařilo od března 2018 do září 2024 zablokovat 24,1 milionu inzerátů a účtů spojených s prodejem divokých zvířat, přičemž od roku 2021 bylo nově zablokováno dalších 12,5 milionu nabídek. Do Koalice je zapojeno více než 50 digitálních platform a sdružuje 40 členských společností. Tímto způsobem Koalice významně přispívá k omezení nelegálního online obchodu s ohroženými druhy a ochraně biodiverzity.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (2025). OPŽP – ZMV v Projektovém schématu AOPK ČR. Praha: AOPK ČR. [cit. 2025-06-18]. Dostupné z <https://dotace.aopk.gov.cz/opzp-v-prs-aopk-cr>.

¹⁰⁵ Koalice „*End Wildlife Trafficking Online*“ s. 6-9. [cit. 2025-06-18]. Dostupné z: https://dljyxxz9imt9yb.cloudfront.net/resource/1747/attachment/regular/Coalition_2024_Progress_Update-English.pdf.

Tabulka 3Koalice EWTO¹⁰⁶

Výsledek	Hodnota
Zablokované inzeráty a účty prodeje divoké fauny	24,1 milionu
(od března 2018 do září 2024)	2018–2024
Nově zablokované nabídky od roku 2021	12,5 milionu
Digitální platformy zapojené do Koalice	Více než 50
Členské společnosti	40

- **Český kontext**

Mezi platformy, na které měla vliv i Česká republika patří nebo jsou přímo v kompetenci ČR lze zahrnout: eBay.cz a Alza.cz, které implementovaly automatické blokování klíčových slov (např. "kly slonů", "šupiny luskounů") pravděpodobně až s 93% úspěšností.

Alza.cz: Na webové stránce „Nenaletěte podvodníkům na internetu“ Alza.cz prezentuje vlastní nástroj pro automatickou detekci a blokování podezřelých nabídek obsahujících výrazy související s ilegálním prodejem chráněných živočichů, například „kly slonů“ nebo „šupiny luskounů“. Tento mechanismus reaguje na narůstající počet pokusů o podvodné nabídky a současně minimalizuje riziko finančních ztrát a úniku osobních údajů zákazníků.

Filtrační systém pracuje na základě nepřetržitého průběžného sledování veškerého uživatelského obsahu – od zveřejňovaných inzerátů přes zasilky e-mailových notifikací až po odkazy sdílené v rámci platformy. V jádru nástroje stojí knihovna přesně definovaných zakázaných klíčových slov a frází, kterou systém porovnává s každým nově přijatým textovým vstupem. Jakmile je detekováno shodné slovo či spojení, příspěvek nebo komunikace je zcela zablokována a není zobrazena konečnému uživateli ani na veřejném rozhraní portálu.

¹⁰⁶ Vlastní zpracování 2025.

Díky kombinaci rozsáhlé databáze rizikových termínů s pokročilou automatizací dosahuje filtrem detekční účinnosti přibližně 93 %, což významně přispívá k eliminaci většiny nelegálních inzerátů a posiluje důvěru zákazníků ve spolehlivost nákupního prostředí Alza.cz.

- Vedle samotné technické ochrany Alza.cz pravidelně publikuje edukační články a tisková sdělení pro uživatele, která přibližují problematiku ilegálního obchodu s produkty z ohrožených druhů. V rámci kampaní nazvaných „*wildlife-friendly shopper*“ (Nakupuj s ohledem na volně žijící zvířata) je čtenářům vysvětleno, jak mohou svým nákupním chováním snížit poptávku po výrobcích a přispět tak k ochraně biodiverzity.¹⁰⁷

eBay: V roce 2008 eBay zavedla na všech svých platformách světový zákaz prodeje slonoviny, čímž se zařadila mezi první významné aktéry e-komerce, kteří aktivně přispěli k ochraně slonů před nelegálním lovem a obchodováním. O osm let později, v roce 2016, se eBay spojila s pěti dalšími internetovými a sociálními platformami u příležitosti Světového dne slonů. Společně s organizacemi WWF, TRAFFIC a IFAW vytvořily jednotný rámec obchodní politiky, jehož cílem bylo odstranit mezery v regulaci a zjednodušit pravidla nákupu zvířecích produktů.

Dalším krokem v boji proti nelegálnímu prodeji divoké zvěře byl vstup eBay do „*US Wildlife Trafficking Alliance*“ (Aliance pro potírání nelegálního obchodu s volně žijícími živočichy v USA) – sdružení nevládních organizací, médií a komerčních subjektů spolupracujících s americkou vládou na potlačení trhu odhadovaného na 10 miliard dolarů ročně.

Pro praktickou realizaci zákazu eBay využívá kombinaci manuálních kontrol prováděných odborníky a sofistikovaných automatizovaných filtrů založených na zakázaných klíčových slovech, jako jsou „*elephant ivory*“ (slonovina) či „*pangolin scale*“ (šupiny luskouna). Tímto mechanismem se daří odhalit a zablokovat přibližně 90 % nelegálních inzerátů ještě před jejich zveřejněním.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Alza.cz, nenalet'te podvodníkům na internetu. [cit. 2025-06-18]. Dostupné z: <https://www.alza.cz/nenalette-podvodnikum-na-internetu>.

¹⁰⁸ eBay Inc. – „*Working Together to End Wildlife Trafficking*“ [cit. 2025-06-18]. Dostupné z: <https://www.ebayinc.com/stories/news/working-together-to-end-wildlife-trafficking/>.

Pro shrnutí interpretaci nejdůležitějších informací z činností eBay slouží následující tabulky. Kde první tabulka zahrnuje shrnuje data z let 2008 až 2016, následující tabulka shrnuje data mezi lety 2017 až 2023.

Tabulka 4: eBay činnosti 2008-2016

Rok	Událost	Detail
2008	eBay zavádí globální zákaz prodeje slonoviny	Zákaz platný od 1.1.2009, výjimky pro produkty před rokem 1900
2008	Odhadovaný roční obrat z prodeje slonoviny na eBay	3,2 milionu USD ročně, odhadovaný zisk eBay 127 606,87 USD
2008	Počet sledovaných inzerátů slonoviny během šetření IFAW	3 667 inzerátů během 6 týdnů
2016	Spolupráce eBay s WWF, TRAFFIC, IFAW a dalšími platformami	Jednotný rámec obchodní politiky pro odstranění mezer v regulaci
2016	Vstup eBay do US „Wildlife Trafficking Alliance“	Spolupráce s vládou a nevládními organizacemi na potlačení trhu

Tabulka výše zahrnuje činnosti eBay v rozmezí let 2008 až 2016, následující tabulka interpretuje data mezi lety 2017 až 2023, kde poprvé začala platforma eBay blokovat nelegální inzeráty.

Tabulka 5: eBay činnosti 2017-2023

Rok	Událost	Detail
2017	Začátek blokování nelegálních inzerátů	Od roku 2017 zablokováno 522 000 inzerátů porušujících pravidla
2019	Blokování nelegálních inzerátů	Přes 165 000 zablokovaných inzerátů v roce 2019
2020	Blokování nelegálních inzerátů	257 000 zablokovaných inzerátů v roce 2020
2023	Pokračující blokování nelegálních inzerátů	500 000 zablokovaných položek v roce 2023 díky AI a manuálním kontrolám

3. Zásahy v logistickém řetězci

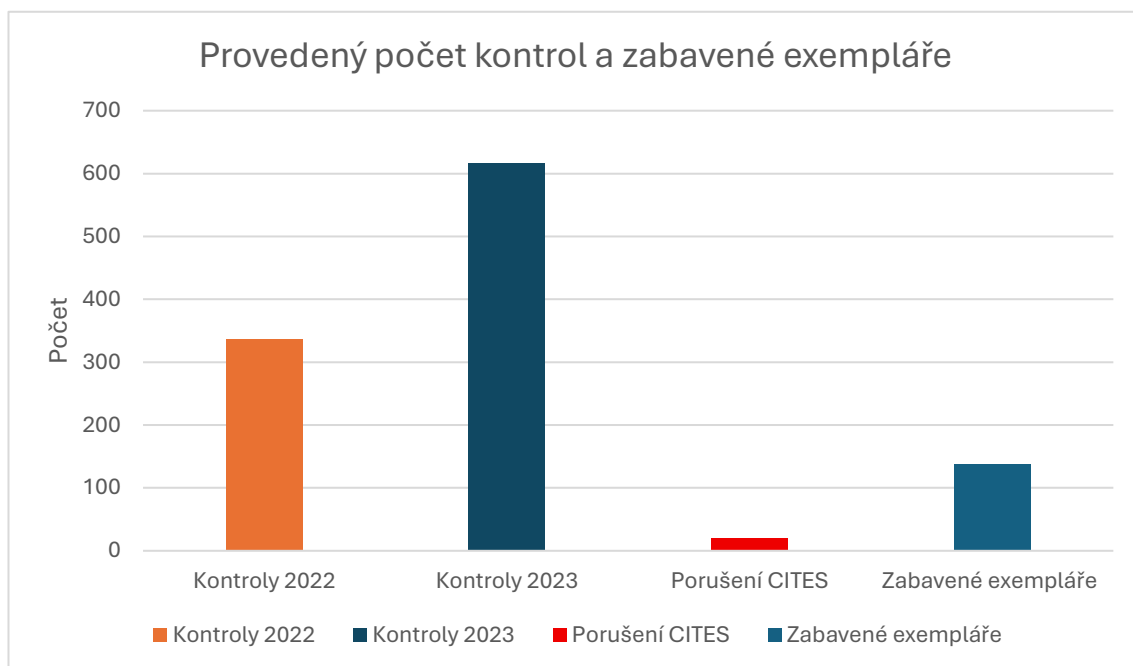
Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP)

V roce 2023 provedla Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) celkem 616 kontrol mezinárodních poštovních zásilek, což představuje téměř dvojnásobek oproti 336 kontrolám uskutečněným o rok dříve. Během těchto zásahů inspektoři odhalili 20 případů porušení pravidel CITES, přičemž nejčastěji šlo o výrobky z kůže a lastury, zároveň byly zabaveny medvědí žluč, sušený hmyz a produkty tradiční asijské medicíny. Na základě rozhodnutí o zabavení bylo z mezinárodních zásilek odebráno 137 živých i mrtvých exemplářů chráněných druhů, mezi nimi více než 35 plazů, téměř 30 ptáků a zhruba 10 savců, včetně jednoho tygra a jednoho lva. Kontroly probíhaly především na Celní poště Praha (Ruzyně) a na letišti Václava Havla, kde ČIŽP úzce spolupracuje s Celní správou ČR a Policií ČR v rámci výměny informací, společných šetření a předávání zabavených exemplářů k další expertize či úschově. Díky těmto intenzivním zásahům v logistickém řetězci se inspektorům podařilo výrazně zefektivnit cílení na nelegální dovoz chráněných druhů a příbuzných výrobků, čímž přispěli k ochraně biodiverzity a posílili postavení České republiky v boji proti mezinárodnímu obchodu s ohroženými živočichy.¹⁰⁹

Pro shrnutí dat kontrol mezi lety 2022 až 2023, slouží následující graf.

¹⁰⁹ Výroční zpráva České inspekce životního prostředí 2023, kapitola 4.4 „Ochrana přírody a CITES“, str. 120–130. [cit. 2025-06-18]. Dostupné z: <https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/2024-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202023.pdf>.

Graf 6: Kontroly a exempláře¹¹⁰

¹¹⁰ Vlastní vypracování 2025

7.4 Vyhodnocení analýzy dat

Odpovědi na výzkumné otázky:

Které druhy volně žijících živočichů se podle dosavadních případů v ČR nejčastěji nabízejí či prodávají nelegálně nebo nelegálně prostřednictvím internetu?

Statistická analýza ukazuje, že v České republice jsou nejčastěji nelegálně obchodovanou skupinou volně žijících živočichů ptáci, především exotičtí papoušci. Tato skupina tvoří globálně téměř 75 % případů nelegálního obchodu, a i v ČR dominuje – každoročně je zde exportováno více než 40 000 jedinců druhů podléhajících úmluvě CITES. Významnou roli v nelegálním obchodě dále hrají plazi, zejména chráněné druhy želv a ještěřů. Například v kauze z Domažlicka bylo mezi lety 2011–2015 nabídnuto online zhruba 100 exemplářů želv bez patřičných povolení. Méně početně, avšak závažně z hlediska hodnoty a ochrany, jsou zastoupeny případy obchodování s produkty z velkých savců, jako jsou tygři drápy, kůže, medvědí žlučníky či slonovina – v jednom případě bylo v roce 2016 zabaveno 126 kg slonoviny v hodnotě přes 6 milionů Kč.

Jaké jsou rizikové internetové platformy a technologie pachatelé při obchodu využívají?

Nelegální obchod probíhá převážně prostřednictvím rizikových internetových platforem, z nichž nejvíce inzerátů (41 %) se objevuje na sociálních sítích jako Facebook či Instagram. Tyto platformy jsou vysoce rizikové, avšak středně monitorovatelné. Významný podíl má také Sbazar.cz (35 %), následovaný šifrovanými aplikacemi, zejména WhatsApp (23 %), které jsou velmi obtížně kontrolovatelné. Specifickým prostředím je Dark web, kde se sice vyskytuje pouze 1 % případů, ale rizikovost a anonymita tohoto prostoru jsou extrémně vysoké. Pachatelé využívají různé maskovací techniky, jako je záměna terminologie („výměna“, „rehoming“), přesun komunikace do uzavřených kanálů (např. WhatsApp, Telegram) a záměrné omezování informací v inzerátech.

Jaký je rozsah jevu v ČR (počty případů v jednotlivých letech, trendy)?

Co se týče rozsahu nelegálního obchodu, statistiky potvrzují jeho dlouhodobě rostoucí trend. Například v roce 2018 bylo uděleno 206 pokut v celkové výši 649 400 Kč, zatímco v roce 2020 počet pokut poklesl na 125, ale s vyšší celkovou částkou 737 800 Kč. Tento pokles lze spojit s pandemií COVID-19. Výrazné zintenzivnění kontrol

proběhlo v roce 2023, kdy Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) uskutečnila více než 12 500 kontrolních akcí a zahájila 458 správních řízení kvůli porušení CITES v online prostředí. Ve stejném roce bylo také provedeno 616 kontrol mezinárodních zásilek, při nichž bylo odhaleno 20 porušení a zabaveno 137 exemplářů chráněných druhů. Ministerstvo životního prostředí eviduje ročně zhruba 300 případů správního řízení, přičemž policie řeší další desítky trestních kauz.

Jaká opatření (legislativní i operativní) proti tomuto nelegálnímu obchodu v ČR existují?

Česká republika čelí tomuto jevu pomocí kombinace legislativních a operativních opatření. Právní rámec tvoří především zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulovaném obchodem. Tento zákon navazuje na mezinárodní Úmluvu CITES. Významnou roli hraje i správní řízení vedené ČIŽP, které umožňuje ukládat pokuty a konfiskovat zvířata. Na operativní úrovni je využíván například projekt CYBER ZOO, který pomocí umělé inteligence sleduje tuzemské e-shopy a sociální sítě – v roce 2023 bylo identifikováno 112 podezřelých inzerátů s 68% úspěšností následného zabavení zvířat. Česká republika je rovněž aktivní v mezinárodní spolupráci, např. prostřednictvím koalice „End Wildlife Trafficking Online“, která od roku 2018 zablokovala více než 24 milionů inzerátů a účtů. Platformy jako eBay.cz a Alza.cz zavedly automatické blokování nelegálního obsahu s vysokou úspěšností. Mezi další opatření patří zvýšené kontroly na letištích a specializované zásahové operace jako „Tygří oko“ nebo účast v mezinárodní operaci Interpolu „Thunder“.

Navzdory těmto aktivitám zůstávají významné výzvy, jako jsou rychlé změny v chování pachatelů, nedostatečné kapacity kontrolních orgánů a mezery v mezinárodní spolupráci a legislativní harmonizaci. Efektivní řešení si proto vyžaduje trvalé posilování kontrolních mechanismů, modernizaci technologií a prohlubování mezinárodní koordinace.

7.5 Vyhodnocení rozhovorů

Cílem rozhovorů s představiteli ČIŽP, MŽP a AOPK ČR bylo zmapovat stav, výzvy a potřeby v boji proti nelegálnímu online obchodu se zvířaty v ČR. Zaměřily se na právní rámec, prevenci, druhovou skladbu, sankce, institucionální spolupráci, roli

platforem a možná řešení. Rozhovory přinesly cenné poznatky z praxe a sloužily jako základ pro hodnocení účinnosti současných opatření.

Všechny instituce se shodly na absenci jasné legislativy pro online prodej zvířat – ČIŽP hovoří o „právním vakuu“, MŽP zdůrazňuje potřebu harmonizace v EU, AOPK ČR upozorňuje na omezené možnosti bez zákonného rámce. Anonymita pachatelů a proměnlivost online prostředí výrazně ztěžují kontrolu a enforcement. Problém se netýká jen množiren, ale i chráněných druhů jako tygři, hadi, papoušci a výrobky z ohrožených zvířat, často mířících přes Prahu do Asie. Nově se objevují i případy s původními českými druhy.

Instituce spolupracují, ale efektivitu by zlepšila koordinace, jednotná evidence a rychlejší výměna dat, podpořená digitalizací (2024). ČIŽP má pravomoci k udělování pokut i zahajování řízení, ale anonymita prodejců a neznalost zákonů komplikují postih. Spolupráce s platformami je proměnlivá – ČIŽP oceňuje ANNONCI, MŽP vyzdvihuje neziskový sektor a evropské iniciativy, AOPK přispívá odborně. Dobrovolná spolupráce ale nestačí – je třeba právní a etické ukotvení.

Operace TROFI a „Tygří oko“ ukazují sofistikované formy obchodu, AOPK upozorňuje i na neúmyslné porušování zákona, což podtrhuje potřebu osvěty. Respondenti se shodli na klíčových doporučeních:

- **Zavést legislativu upravující online prodej zvířat**
- **Povinná registrace a sledování prodejců**
- **Zvýšení povědomí veřejnosti o CITES**
- **Posílení mezinárodní spolupráce a výměny dat**
- **Digitalizace a propojení evidenčních systémů**

Diskuze

Výsledky provedeného výzkumu potvrzují, že ilegální online obchod s volně žijícími zvířaty je stále aktuálním a rostoucím problémem, který vyžaduje systematickou a dlouhodobou prevenci nejen na národní, ale i mezinárodní úrovni. Z kvantitativní analýzy dostupných dat vyplynulo, že globálně dominují papoušci (74,9 % všech inzerátů) a plazi (21,6 %), přičemž v českém kontextu se nejčastěji objevují případy týkající se tygrů, hadů, papoušků a produktů tradiční asijské medicíny. Tento údaj poukazuje na významnost tématu a potřebu trvalého monitorování situace, zejména vzhledem k tomu, že Česká inspekce životního prostředí eviduje přibližně 300 případů ročně.

Respondenti z řad institucí (ČIŽP, MŽP, AOPK ČR) identifikovali současné preventivní programy a kontrolní mechanismy, zejména intenzivní monitoring internetových platforem a mezinárodní spolupráci při operacích jako TROFI nebo „Tygří oko“. Tyto aktivity se ukázaly jako efektivní v oblasti odhalování nelegálních transakcí a zajišťování chráněných exemplářů. Nicméně výzkum odhalil i zásadní nedostatky, zejména absenci jasné legislativy upravující online prodej zvířat, což vytváří „právní vakuum“ a výrazně omezuje efektivitu kontrolních opatření.

Praktická část práce rovněž ukázala, že většina institucí má jasné definované postupy při řešení nelegálního obchodu a je schopna rychle reagovat na vzniklé situace prostřednictvím operativních zásahů. Bylo potvrzeno, že některé platformy (například ANNONCE, eBay, Alza.cz) implementovaly automatické blokování rizikových inzerátů s úspěšností 90-93 %, což zvyšuje efektivitu preventivních opatření. Výsledky výzkumu jsou v souladu s teoretickými východisky, která zdůrazňují význam komplexního a systematického přístupu k potírání wildlife crime. Zjištění této práce potvrzují, že efektivní prevence vyžaduje zapojení všech aktérů – od státních institucí přes provozovatele platforem až po mezinárodní organizace.

Analýza rizikových platforem odhalila, že sociální sítě představují 41 % všech inzerátů s vysokým rizikem, e-commerce platformy 35 % se středním rizikem a šifrované aplikace 23 % s vysokým rizikem. Současně výzkum prokázal, že 95 % pachatelů využívá maskování nelegálního zboží prostřednictvím kódových slov a přesunu komunikace do soukromých kanálů, což odpovídá závěrům mezinárodních studií o dynamice online

kriminality. Tato práce také potvrzuje poznatky organizací jako TRAFFIC a INTERPOL o rostoucím významu technologických nástrojů v boji proti nelegálnímu obchodu.

V porovnání s globálními trendy se výzkum zaměřoval především na specifika českého kontextu, kde Česká republika funguje jako významná tranzitní země s výraznou chovatelskou komunitou. Zatímco mezinárodní studie zdůrazňují dominanci asijských trhů, výsledky této práce naznačují, že evropský region, včetně České republiky, hraje klíčovou roli v logistických řetězcích nelegálního obchodu. Práce rovněž potvrzuje závěry předchozích analýz o nutnosti posílení mezinárodní spolupráce a harmonizace právních rámců

Z hlediska přínosu této práce lze konstatovat, že získané poznatky mohou sloužit jako podklad pro zlepšení stávajících preventivních opatření v České republice. Doporučení vycházející z analýzy zahrnují vytvoření specifické legislativy upravující online prodej zvířat, registraci všech prodejců, intenzivnější spolupráci s provozovateli platform a zvýšení povědomí veřejnosti o problematice CITES. Tyto kroky mohou významně přispět ke zvýšení efektivity kontrolních mechanismů a k minimalizaci rozsahu nelegálního obchodu.

Tato práce představuje významný přínos pro oblast bezpečnostně-právní činnosti, zejména v kontextu ochrany biodiverzity a potírání environmentální kriminality. Výsledky výzkumu rozšiřují stávající poznatky o problematice ilegálního online obchodu se zvířaty, a to jak z pohledu technologických aspektů, tak z hlediska efektivity institucionálních opatření. Empirická data získaná z analýzy statistik a polostrukturovaných rozhovorů mohou být využita jako základ pro formulaci účinnějších preventivních strategií a pro další vědecké zkoumání tohoto globálního fenoménu.

Jako konkrétní návrhy na zlepšení prevence a kontrolních opatření lze navrhnout:

1. Vytvoření specifické legislativy upravující online prodej zvířat:

Implementace jasných právních norem definujících povinnosti prodejců, požadavky na identifikaci a dokumentaci zvířat a sankce za porušení. Tento rámec by eliminoval současné „právní vakuum“ a posílil pravomoci kontrolních orgánů.

2. Registrace a certifikace všech online prodejců zvířat:

Zavedení povinného registračního systému pro všechny osoby nabízející zvířata prostřednictvím internetu, včetně ověřování jejich totožnosti a legálnosti činnosti. Tento systém by usnadnil dohledatelnost a odpovědnost za nelegální aktivity.

3. Posílení technologické spolupráce s platformami:

Rozšíření iniciativ jako je koalice „End Wildlife Trafficking Online“ a implementace pokročilých AI nástrojů pro automatickou detekci rizikového obsahu na všech významných českých i mezinárodních platformách.

Navzdory přínosům práce je třeba zmínit i některé její nedostatky. Jedním z limitů je fragmentárnost dostupných dat specificky pro český kontext, což omezuje možnost precizní kvantifikace rozsahu problému na národní úrovni. Dalším nedostatkem může být dynamická povaha online prostředí, kde se metody maskování a platformy rychle mění, což může ovlivnit aktuálnost některých zjištění. Rovněž je nutné podotknout, že práce se zaměřuje primárně na detekované případy a nemusí plně reflektovat skutečný rozsah latentní kriminality v této oblasti.

Návrhy na další výzkum zahrnují longitudinální studii efektivity technologických opatření platform, podrobnější analýzu motivací a demografických charakteristik pachatelů a komparativní studii právních rámců a jejich efektivity v různých zemích EU. Rovněž by bylo přínosné analyzovat ekonomické aspekty nelegálního obchodu a jeho propojení s dalšími formami organizované kriminality.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit výskyt ilegálního online obchodování s volně žijícími zvířaty v České republice z hlediska bezpečnostních rizik a na základě získaných informací navrhnout preventivní opatření pro efektivní boj proti těmto aktivitám v rámci moderního digitálního prostředí. Vedlejším cílem práce bylo objasnit motivace spotřebitelů, identifikovat faktory přispívající k prevenci a ochraně ohrožených druhů a analyzovat účinnost současných právních nástrojů a preventivních opatření.

Teoretická část poskytuje komplexní rozbor ilegálního obchodu s volně žijícími zvířaty v kyberprostoru, včetně vymezení základních pojmů jako ilegální obchod, obchod se zvířaty, pojem zvíře a kyberprostor. Dále se zaměřuje na historický vývoj prostředí obchodu od prehistorických civilizací až po současný přesun do digitálního prostředí. Práce analyzuje strukturu obchodu a využívané praktiky, včetně popisu jednotlivých aktérů od lovců a sběračů přes prostředníky a pašeráky až po konečné zákazníky. Teoretická část rovněž identifikuje předmět obchodu, zahrnující živé živočichy, produkty z chráněných druhů a tělesné části biologických derivátů. Závěr teoretické části hodnotí dopady ilegálního obchodu na ekosystémy, společnost a veřejné zdraví a analyzuje platnou legislativu na mezinárodní, evropské i národní úrovni, včetně úmluvy CITES, nařízení EU a českých zákonů.

Praktická část bakalářské práce zahrnuje výzkum, který byl proveden kombinací kvantitativní analýzy dostupných statistických dat a kvalitativních polostrukturovaných rozhovorů s představiteli klíčových institucí. Cílem výzkumu bylo identifikovat nejčastěji obchodované druhy zvířat, zmapovat rizikové internetové platformy a technologie, kvantifikovat rozsah jevu v České republice a vyhodnotit účinnost existujících opatření. Kvantitativní analýza vycházela ze statistik ČIŽP, celní správy, databáze CITES a zpráv mezinárodních organizací. Kvalitativní část zahrnovala rozhovory se zástupci České inspekce životního prostředí, Ministerstva životního prostředí a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Výsledky výzkumu poskytly důležité informace o struktuře nelegálního obchodu, které byly následně použity k návrhu opatření pro zlepšení preventivních programů a kontrolních mechanismů.

Na základě provedené kvantitativní analýzy a polostrukturovaných rozhovorů lze konstatovat, že ilegální online obchod s volně žijícími zvířaty zůstává aktuálním a

rostoucím problémem, který vyžaduje systematický přístup a kontinuální preventivní opatření na národní i mezinárodní úrovni. Výsledky ukázaly, že globálně dominují papoušci (74,9 % všech inzerátů) a plazi (21,6 %), přičemž v českém kontextu se nejčastěji objevují případy týkající se tygrů, hadů, papoušcích druhů a produktů tradiční asijské medicíny. Analýza platformy odhalila, že sociální sítě představují 41 % všech inzerátů s vysokým rizikem, e-commerce platformy 35 % se středním rizikem a šifrované aplikace 23 % s vysokým rizikem. Tyto údaje poukazují na důležitost systematického monitorování situace a pravidelného vyhodnocování účinnosti zavedených opatření, zejména vzhledem k tomu, že Česká inspekce životního prostředí eviduje přibližně 300 případů ročně.

Pozitivním zjištěním je, že některé instituce a platformy již implementovaly účinné preventivní mechanismy. Například platformy eBay a Alza.cz dosahují 90-93% úspěšnosti při automatickém blokování rizikových inzerátů, projekt CYBER ZOO využívající umělou inteligenci identifikoval 112 podezřelých inzerátů v roce 2023, a koalice "End Wildlife Trafficking Online" zablokovala od roku 2018 celkem 24,1 milionu inzerátů. Pozitivní je také intenzivní spolupráce mezi institucemi - ČIŽP, MŽP a AOPK ČR mají jasně definované kompetence a postupy při řešení nelegálního obchodu. Výsledky rovněž potvrdily, že klíčovým faktorem pro účinnou prevenci je zapojení všech aktérů - od státních institucí přes provozovatele platforem až po mezinárodní organizace a veřejnost.

Významným přínosem práce je identifikace zásadních nedostatků v současných preventivních programech a kontrolních mechanismech. Všechny tři oslovené instituce identifikovaly absenci jasné právní úpravy online prodeje zvířat jako zásadní překážku efektivního vymáhání práva. Dalšími systémovými problémy jsou anonymita pachatelů a rychlá adaptace na nové technologie, sofistikované metody skrývání nelegálního obsahu (95 % případů využívá maskování), nedostatečné personální a finanční zdroje orgánů činných v trestním řízení a omezená mezinárodní spolupráce kvůli odlišným právním rámcům. Pravidelná revize a přizpůsobení preventivních programů technologickému vývoji je zásadní pro udržení jejich efektivity.

Na základě získaných poznatků je doporučeno zavedení specifické legislativy upravující online prodej zvířat, povinná registrace a certifikace všech online prodejců zvířat, posílení technologické spolupráce s platformami prostřednictvím rozšíření

iniciativ typu koalice "End Wildlife Trafficking Online", implementace pokročilých AI nástrojů pro automatickou detekci, zvýšení personálních a technologických kapacit kontrolních orgánů, harmonizace právních rámců a zlepšení mezinárodní spolupráce, intenzivní osvěta a vzdělávání veřejnosti o rizicích wildlife crime a zapojení logistických a dopravních společností do systému kontroly.

Tato práce poukázala na to, že problematika ilegálního online obchodu s volně žijícími zvířaty je složitá a vyžaduje koordinovaný přístup všech zúčastněných stran: státních institucí, provozovatelů platforem, mezinárodních organizací, technologického sektoru a veřejnosti. Je nezbytné pokračovat v rozvoji preventivních opatření a posilování kontrolních mechanismů, aby se kyberprostor nestal bezpečným útočištěm pro organizovaný zločin ohrožující globální biodiverzitu. Rychlá adaptace pachatelů, sofistikované metody maskování a transnacionální povaha tohoto fenoménu vyžadují neustálou inovaci v přístupech k jeho potírání.

Tato práce má významný přínos pro oblast bezpečnostně-právní činnosti, neboť poskytuje první systematické zmapování ilegálního online obchodu s volně žijícími zvířaty v českém kontextu. Kombinace empirických dat s expertními perspektivami vytváří solidní základ pro formulaci politik a doporučení nejen v České republice, ale i v dalších zemích střední Evropy. Identifikace klíčových institucionálních a technologických výzev, analýza efektivity současných opatření a návrhy konkrétních řešení mohou sloužit jako podklad pro tvorbu účinnějších preventivních strategií a legislativních úprav. Práce rovněž přispívá k lepšímu pochopení dynamiky online wildlife crime a poskytuje konkrétní doporučení pro zlepšení mezinárodní spolupráce v této oblasti.

Závěrem lze konstatovat, že efektivní prevence a potírání ilegálního online obchodu s volně žijícími zvířaty vyžaduje systematický přístup kombinující technologické inovace, legislativní reformy, posílení institucionálních kapacit, intenzivní mezinárodní spolupráci a zapojení všech zainteresovaných stran. Pouze koordinovaným úsilím na globální úrovni lze čelit tomuto závažnému fenoménu, který ohrožuje nejen biodiverzitu planety, ale také bezpečnost a zdraví lidské společnosti. Budoucí výzkum by se měl zaměřit na dlouhodobé sledování trendů, komparativní analýzy s dalšími zeměmi EU a hlubší porozumění motivacím a praktikám všech aktérů zapojených do tohoto nelegálního obchodu.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BARILIK, Igor N. *Environmentální kriminologie: prostředí a jeho role při páchání kriminality*. Praha: Leges, 2015. 203 s. ISBN 978-80-7502-065-9.
2. BĚLOHLÁVEK, Alexander. „Vlastnictví – předmět, principy a atributy.“ In: HURDÍK, Jan a kol., *Občanské právo hmotné. Obecná část. Absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 440 s. ISBN 978-80-7380-718-4.
3. CHMELÍK, Jan; HÁJEK, Pavel; NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 167 s. ISBN 80-86898-13-X.
4. ČEŘOVSKÝ, Jan; MAGLOCKÝ, Štefan a kol. *Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR 5 – Vyšší rostliny*. Bratislava: Příroda, 1999. 456 s. ISBN 80-07-01085-8.
5. HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti – historie, zvyky, tradice*. Praha: ČZU v Praze – Druckvo, 2014. 259 s. ISBN 978-80-87668-13-9.
6. HURDÍK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné. Obecná část. Absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 312 s. ISBN 978-80-7380-377-3
7. JANDA, Jiří. *ZOO: O zoologických zahradách a životě v nich*. Praha: Ústřední nakladatelství a knihkupectví učitelstva československého, 1927. 175 s.
8. KLABOUCHOVÁ, Ivona. *Cla a původ zboží: praktický průvodce celním systémem České republiky*. Praha: Polygon, 1995. 270 s. ISBN 80-901778-6-7.
9. KOLOUCH, Jan; BAŠTA, Petr a kol. *Cybersecurity: Kybernetická bezpečnost v praxi*. Praha: CZ.NIC, 2019. 556 s. ISBN 978-80-88168-34-8.
10. KOMÁREK, Stanislav. *Stručné dějiny biologie*. Praha: Academia, 2017. 157 s. ISBN 978-80-200-2737-5.
11. KUČERA, Jan. *Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin: základní informace se zaměřením na Českou republiku a Evropskou unii*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. 43 s. ISBN 978-80-7212-552-4.
12. MÜLLEROVÁ, Hana; STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu. Společnost (Academia)*. Praha: Academia, 2013. 490 s. ISBN 978-80-200-2317-9
13. NESVOBODA, kolektiv autorů. *O zneužívání zvířat lidmi*. Velká Ves: Lukáš Vincour, 2020. 252 s. ISBN 978-80-270-7844-8.

14. STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související: komentář*. Praha: Linde, 2005. 419 s. ISBN 80-7201-512-5.
15. STEJSKAL, Vojtěch; LESKOVJAN, Martin (eds.). *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: UK Právnická fakulta – Vodnář, 2010. 118 s. ISBN 978-80-87146-33-0.
16. VAN UHM, Daan P. *The Illegal Wildlife Trade: Inside the World of Poachers, Smugglers and Traders*. Cham: Springer, 2016. 328 s. ISBN 978-3-319-42129-2.

Elektronické zdroje

1. **ACAMS Today**. “ECO-SOLVE: Using AI to disrupt global wildlife trafficking.” ACAMS Today, 2024. [cit. 2025-06-18]. Dostupné z: <https://www.acamstoday.org/eco-solve-using-ai-to-disrupt-global-wildlife-trafficking/>.
2. **Alza.cz**. “Nenaletěte podvodníkům na internetu.” [cit. 2025-06-18]. Dostupné z: <https://www.alza.cz/nenalette-podvodnikum-na-internetu>.
3. **Animal Eye**. “EU Pet Advertising Advisory Group (EU PAAG).” [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.animaleye.cz/eu-pet-advertising-advisory-group-eu-paag/>.
4. **Blesk.cz**. “Porcování tygra je prasárna... Pachatelé by měli jít do vězení na 10 let, zuří šéf zoo.” 2025. [cit. 2025-06-02]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/galerie/zpravy-udalosti/780259/porcovani-tygra-je-prasarna-pachatele-by-meli-jit-do-vezeni-na-10-let-zuri-sef-zoo?foto=1>.
5. **ČT24**. “Korály nebo pižmo, nejčastější ilegální suvenýry z cest. Za pašování hrozí pokuta až 1,5 milionu.” 2023. [cit. 2025-06-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/koraly-nebo-pizmo-nejcastejsi-ilegalni-suvenyry-z-cest-za-pasovani-hrozi-pokuta-az-1-5-milionu-63454>.
6. **Ekolist.cz**. “Vláda projedná plán proti nelegálnímu obchodu s ohroženými druhy.” 2024. [cit. 2025-06-10]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-projedna-plan-proti-nelegalnimu-obchodu-s-ohrozenymi-druhy>.

7. **eBay Inc.** “Working Together to End Wildlife Trafficking.” [cit. 2025-06-18]. Dostupné z: <https://www.ebayinc.com/stories/news/working-together-to-end-wildlife-trafficking/>.
8. **iROZHLAS.cz.** “Obchod se slonovinou a rohy v Česku roste. Zapojení Vietnamců. Policie prošetřuje.” 5. 6. 2017. [cit. 2025-06-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/obchod-se-slonovinou-a-rohy-v-cesku-roste-zapojeni-vietnamcu-policie-prosetruje_1706051200_ph.
9. **India Today.** “Aloo for musk deer, kola for elephants, poachers use code words to deal in protected animals.” 19. 6. 2016. [cit. 2025-06-17]. Dostupné z: <https://www.indiatoday.in/mail-today/story/aloo-for-musk-deer-kola-for-elephants-poachers-use-code-words-to-deal-in-protected-animals-15083-2016-06-19>.
10. **InvestigaCE.cz.** “Černý trh s exotickými zvířaty je problém i v Česku, státní správa by na to měla reagovat, myslí si expertka.” 11. 9. 2024. [cit. 2025-05-07]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/nelegalni-obchod-s-exotickymi-zviraty-je-v-cesku-problem/>.
11. **InvestigaCE.cz.** “Pašování zvířat v Česku.” 2023. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/pasovani-zvirat-v-cesku/>.
12. **InvestigaCE.cz.** “Štěňata na černém trhu: Kšeft za miliardy.” 2022. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/stenata-cerny-trh/>.
13. **Policie ČR.** “Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy.” 2023. [cit. 2025-06-14]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/neopravnene-nakladani-s-chranenymi-volne-zijicimi-zivocichy.aspx>.
14. **Policie ČR.** “Obchodovali s tygry.” 18. 7. 2018. [cit. 2025-06-19]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/obchodovali-s-tygry.aspx>.
15. **Policie ČR.** “Potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin.” [cit. 2025-06-13]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/potirani-nelegalniho-obchodu-s-ohrozenymi-druhy-zivocichu-a-rostlin.aspx>.
16. **Svoboda zvířat.** “Česko v centru nelegálního obchodu s tygry.” Tisková zpráva, 9. 11. 2020. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://svobodazvirat.cz/novinky/cesko-v-centru-nelegalniho-obchodu-s-tygry>.
17. **Aktuálně.cz.** “Čtyřicet tisíc vyvezených ptáků. V Česku se rozmáhá obchod s chráněnými druhy.” 2021. [cit. 2025-06-12]. Dostupné

z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/chovatelska-velmoc-cesi-loni-do-zahranici-vyvezli-40-tisic-c/r~e5db5f7c58d511ecad06ac1f6b220ee8/>.

Legislativní dokumenty

1. Česko. Zákon č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání. Sbírka zákonů ČR. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246#f1423176>.
2. Česko. Zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy. Sbírka zákonů ČR. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-100>.
3. Česko. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů ČR. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#f3920900>.
4. Česko. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Sbírka zákonů ČR. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4580502>.
5. Ministerstvo životního prostředí ČR. Informace pro veřejnost k provádění Úmluvy CITES: Verze 11. Praha: MŽP ČR, 2018. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2025-03/ODOIMZ-171212_INFO_CITES_pro_veřejnost_verze%2012-20180122.pdf.
6. Ministerstvo životního prostředí ČR. OPŽP – Akční plán Wildlife crime 2025–2028. Praha: MŽP ČR, 2025. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2025-03/OPZUR-Akčni_%20pl%C3%A1n_Wildlife%20crime_2025-202503031.pdf.

Ostatní zdroje

1. **CITES Secretariat.** *World Wildlife Trade Report 2022*. Geneva, Switzerland. 2022. [cit. 2025-05-06]. Dostupné z: https://cites.org/sites/default/files/common/docs/Pilot_World_Wildlife_Trade_Report_for_CITES_CoP19.pdf
2. **Global Initiative Against Transnational Organized Crime (GI-TOC).** *Monitoring online illegal wildlife trade: Setting the stage*. June 2024. [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/wp->

content/uploads/2024/06/Monitoring-online-illegal-wildlife-trade-Setting-the-stage-EcoSolve-GI-TOC-June-2024.pdf.

3. **IUCN Red List.** *The IUCN Red List of Threatened Species – Summary statistics*. Gland: IUCN, 2025. [cit. 2025-05-07]. Dostupné z: <https://www.iucnredlist.org/resources/summary-statistics>.
4. **Nature Communications.** Jenssen T. J. et al. “Thousands of reptile species threatened by under-regulated global trade.” *Nature Communications* 11, 4738 (2020). [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41467-020-18523-4>.
5. **TRAFFIC.** *Combating Wildlife Crime Linked to the internet: Global Trends and China’s Experiences*. Cambridge: TRAFFIC, 2019. [cit. 2025-06-06]. Dostupné z: <https://www.traffic.org/site/assets/files/12352/combating-wildlife-crime-online-chinas-experiences.pdf>.
6. **WWF-Belgium et al.** *STOP WILDLIFE cyberCRIME IN THE EU: Online trade in reptiles and birds in Belgium and the Netherlands*. Brussels: WWF-Belgium, 2020. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z: <https://www.readkong.com/page/stop-wildlife-cybercrime-in-the-eu-online-trade-in-reptiles-8099760>.
7. **Česká inspekce životního prostředí.** *Výroční zpráva ČIŽP 2020*. 2020. [cit. 2025-06-20]. Dostupné z: https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/file/dw9/Vyrocní-zprava-CIZP-2020_0.pdf.
8. **Česká inspekce životního prostředí.** *Výroční zpráva ČIŽP 2023*. Praha: ČIŽP, 2024. [cit. 2025-06-15]. Dostupné z: <https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/2024-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202023.pdf>.

Seznam zkratek

1. AI – Artificial Intelligence (Umělá inteligence)
2. AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
3. CENIA – Česká informační agentura životního prostředí
4. CITES – Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin)
5. DNA – Deoxyribonucleic acid (Deoxyribonukleová kyselina)
6. ES – Evropské společenství
7. EU – Evropská unie
8. IGCI – INTERPOL Global Centre for Innovation
9. INTERPOL – International Criminal Police Organization (Mezinárodní organizace kriminální policie)
10. IUCN – International Union for Conservation of Nature (Mezinárodní svaz ochrany přírody)
11. MŽP – Ministerstvo životního prostředí
12. SVS – Státní veterinární správa
13. TRAFFIC – Wildlife trade monitoring network
14. UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime (Úřad OSN pro drogy a kriminalitu)
15. USA – United States of America (Spojené státy americké)
16. WWF – World Wildlife Fund (Světový fond na ochranu přírody)
17. ČIŽP – Česká inspekce životního prostředí
18. ČR – Česká republika

Seznam tabulek a grafů

Grafy:

Graf 1: Globální měřítko prodeje

Graf 2: Globální Ilegální online obchod

Graf 2: Počet případů, a hodnoty sankcí

Graf 4: Inzeráty a možná rizika

Graf 5: Metody maskování

Tabulky:

Tabulka: Detailní analýza fází

Tabulka: Případy v ČR

Tabulka: Koalice EWTO

Tabulka: eBay činnosti 2008-2016

Obrázky:

Obr. 1: Části těla tygra

Obr. 2: Procesní tok nelegálního obchodu

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovory

Rozhovor č. 1: Zástupce České inspekce životního prostředí (ČIŽP)

1. Jak hodnotíte účinnost současných preventivních opatření proti ilegálnímu online obchodu se zvířaty v ČR?

V rámci našich pravomocí se snažíme držet krok s rychle se vyvíjejícím online prostředím, ale přiznejme si, že možnosti prevence jsou omezené. Identifikace prodávajících bývá komplikovaná a online anonymita výrazně stěžuje kontrolu. Uvítali jsme, že některé inzertní weby, například ANNONCE, se zapojily do filtrování nevhodného obsahu, ale nelegální nabídky, zejména od množitelů psů a koček, jsou stále běžné.

2. Jaké jsou největší výzvy při kontrole internetových platforem a inzertních portálů?

Zásadním problémem je anonymita inzerentů, což komplikuje dohledatelnost původu zvířat. Zároveň se pohybujeme v právním vakuu – neexistují jednoznačné právní předpisy upravující online prodej zvířat. Pachatelé často mění způsoby komunikace a využívají různé platformy, což nám ztěžuje monitoring.

3. Které druhy zvířat jsou nejčastěji předmětem ilegálního online obchodu?

Nejvíce případů se týká domácích mazlíčků z nelegálních chovů, především psů a koček. Nicméně v posledních letech řešíme také případy obchodu s ohroženými druhy, jako jsou tygři, hadi, papoušci, ale i výrobky ze slonoviny či nosorožčích rohů. Specifickou oblastí ilegálního obchodu jsou produkty tradiční asijské medicíny, které často obsahují extrakty z chráněných rostlin i části zvířat. Často se jedná o výrobky obsahující DNA ohrožených druhů, jako jsou tygři, irbisy nebo nosorožci, jež jsou používány v tradiční medicíně, přestože jejich terapeutické účinky nebyly vědecky potvrzeny. Pražské letiště Ruzyně se přitom často využívá jako tranzitní bod pro tyto zásilky, které jsou většinou směřovány do asijských zemí, z tohoto důvodu je Česká republika pod drobnohledem.

4. Jaké právní nástroje máte k dispozici pro řešení ilegálního obchodu se zvířaty online?

Zákon nám umožňuje přijímat řadu opatření – od kontroly dokumentace a vstupu do objektů až po zadržení a zabavení exemplářů. Máme právo na místě pozastavit škodlivou činnost a v případech porušení předpisů uložit i finanční sankce. Konkrétně, inspektoři mají pravomoc vstupovat do objektů, kde jsou zvířata chována nebo pěstována, a mohou požadovat vysvětlení či předložení relevantních dokladů. Mají také oprávnění prohlédnout jednotlivé exempláře včetně jejich identifikačních označení a pořídit odpovídající dokumentaci. V odůvodněných situacích je jim dovoleno odebrat krev nebo jiné biologické vzorky z těchto exemplářů. Důležitou kompetencí je rovněž možnost zadržet podezřelé exempláře do doby, než bude potvrzen jejich legální původ.

5. Jak funguje spolupráce s provozovateli internetových platforem?

Některé platformy již reagují vstřícně, ale celkově je ochota ke spolupráci různorodá. U ANNOUNCE se ukázala dobrá praxe, blokují inzeráty ze známých množiren. Díky iniciativám EU se vytváří rámec pro zajištění alespoň minimálního standardu.

6. Jaké sankce můžete uložit za porušení předpisů CITES?

Můžeme uložit až milionové pokuty, a to jak jednotlivcům, tak firmám. V extrémních případech spolupracujeme s policií a věc může být řešena jako trestný čin, kde hrozí i odnětí svobody.

7. Mohl/a byste stručně popsat typický případ ilegálního online obchodu, se kterým jste se setkali?

Jedním z nejvýraznějších zásahů byla operace TROFI. Odhalili jsme organizovanou skupinu, která obchodovala s částmi těl tygrů a vyráběla z nich produkty pro tradiční medicínu. Šlo o dobře organizovanou síť s napojením na zahraniční odběratele.

8. Jak probíhá vyšetřování podezřelých inzerátů?

Začínáme sběrem důkazů, buď z vlastní iniciativy, nebo na základě podnětů. Dále spolupracujeme s celníky a policií. U vážnějších podezření je nezbytná i mezinárodní spolupráce, především se zeměmi, odkud pochází poptávka.

9. Jaké preventivní opatření by podle vás bylo nejúčinnější?

Zásadní by bylo vytvoření legislativy, která by jasně upravovala online prodej zvířat. Dále registrace všech prodejců, větší informovanost veřejnosti a zlepšení přeshraniční spolupráce.

Rozhovor č. 2: Zástupce Ministerstva životního prostředí

1. Jak hodnotíte účinnost současných preventivních opatření proti ilegálnímu online obchodu se zvířaty v ČR?

Situace se díky novým technologiím zlepšuje – zejména propojení informačních systémů v roce 2024 pomohlo sjednotit evidenci a zvýšit dohled. Přesto je oblast internetového obchodu velmi složitá – rychlost a anonymita zde hrají zásadní roli a představují velkou výzvu pro všechny zúčastněné instituce.

2. Jaké jsou největší výzvy při kontrole internetových platforem a inzertních portálů?

Evropský právní rámec zatím nenabízí jednotnou úpravu online prodeje zvířat, což je hlavní problém. V našem prostředí navíc hraje roli i faktor národnostních komunit, především vietnamské, u níž jsme zaznamenali zvýšený výskyt případů spojených s chráněnými druhy.

3. Které druhy zvířat jsou nejčastěji předmětem ilegálního online obchodu?

Rozsah je široký – vedle klasických domácích mazlíčků se často setkáváme s produkty z tygra, nosorožčích rohů nebo slonoviny. Více než polovina případů porušování pravidel CITES v minulosti byla spojena s osobami vietnamského původu.

4. Jaké právní nástroje máte k dispozici pro řešení ilegálního obchodu se zvířaty online?

Naše ministerstvo má pravomoc vydávat vývozní a dovozní povolení pro exempláře CITES. Také provozujeme centrální registr a metodicky řídíme ostatní instituce. Přímý dohled ale vykonává především ČIŽP.

5. Jak funguje spolupráce s provozovateli internetových platforem?

Nepůsobíme přímo, ale prostřednictvím neziskových organizací jako ANIMAL EYE nebo díky účasti v evropských pracovních skupinách. Přes ně se snažíme prosadit etické standardy pro online inzerci zvířat.

6. Jaké sankce můžete uložit za porušení předpisů CITES?

Sankční pravomoc má ČIŽP, která může udělit vysoké pokuty nebo zabavit exempláře. V případě vážného porušení může být zahájeno trestní řízení s možností uložit i nepodmíněný trest odnětí svobody.

7. Mohl/a byste stručně popsat typický případ ilegálního online obchodu, se kterým jste se setkali?

Během akce „Tygří oko“ na pražském letišti jsme zabavili několik exemplářů ohrožených druhů, často dovezených jako suvenýry. Šlo o předměty jako tygří drápy, medvědí žluč nebo levhartí zuby – a to bez jakýchkoliv dokumentů.

8. Jak probíhá vyšetřování podezřelých inzerátů?

Vždy je to týmová práce, spolupracujeme s ČIŽP, Celní správou a podle potřeby i se zahraničními partnery. Důležité je mít přesné záznamy v systému CITES, který umožňuje zpětnou kontrolu a dohledání souvislostí.

9. Jaké preventivní opatření by podle vás bylo nejúčinnější?

Prioritou je harmonizace pravidel napříč EU, plná digitalizace evidence a zvýšení povědomí mezi veřejností. Věříme také v sílu neziskového sektoru, který může pomoci oslovit širokou veřejnost.

Rozhovor č. 3: Zástupce Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)

1. Jak hodnotíte účinnost současných preventivních opatření proti ilegálnímu online obchodu se zvířaty v ČR?

Z pohledu odborného garantování ochrany přírody vidíme, že systém povolování funguje tam, kde je správně aplikován. Ovšem u online prodeju je velký problém s kontrolou – kvůli rychlým změnám na trhu a absenci přímého dohledu je naše role spíše podpůrná.

2. Jaké jsou největší výzvy při kontrole internetových platforem a inzertních portálů?

Dynamika prostředí a chybějící pravomoci. Nemůžeme samostatně konat, ale poskytujeme expertizu, například při určování druhu. Často narážíme i na to, že lidé netuší, které druhy jsou chráněné.

3. Které druhy zvířat jsou nejčastěji předmětem ilegálního online obchodu?

Setkáváme se především s případy týkajícími se druhů uvedených v přílohách CITES. Často jde o živočichy z exotických oblastí – papoušky, plazy, někdy i savce. Objevují se ale i případy týkající se původních druhů z Česka.

4. Jaké právní nástroje máte k dispozici pro řešení ilegálního obchodu se zvířaty online?

Naše kompetence spočívá v poskytování vědeckých posudků. Nemáme možnost přímého zásahu, ale zajišťujeme odborné podklady pro rozhodnutí ostatních orgánů a přispíváme ke správnému posouzení případů.

5. Jak funguje spolupráce s provozovateli internetových platforem?

S platformami nejsme v přímém kontaktu. Ovlivňujeme ale rozhodovací procesy prostřednictvím výzkumů, odborných doporučení a spoluprací na osvětových kampaních s neziskovým sektorem.

6. Jaké sankce můžete uložit za porušení předpisů CITES?

Nemáme žádné represivní pravomoci. Naším úkolem je předcházet problémům kvalitními vědeckými stanovisky. Sankce jsou v gesci kontrolních úřadů.

7. Mohl/a byste stručně popsat typický případ ilegálního online obchodu, se kterým jste se setkali?

Lidé se na nás často obrací s dotazy, zda mohou legálně chovat určitý exotický druh. Někteří ani netuší, že živočich, o kterého se zajímají, spadá pod ochranu CITES. Vzniká tím neúmyslné porušení předpisů.

8. Jak probíhá vyšetřování podezřelých inzerátů?

Do vyšetřování nezasahujeme, ale poskytujeme odbornou pomoc. Pokud si nejsou inspektoři jisti druhem nebo jeho zařazením, jsme tu, abychom je metodicky podpořili.

9. Jaké preventivní opatření by podle vás bylo nejúčinnější?

Osvěta. Klíčem je vzdělávání veřejnosti – už jen znalost základních druhů a toho, co jejich chov obnáší, by zabránila mnoha případům. Vidíme také velký přínos v rozvoji informačních databází a sdílení vědeckých dat.